

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Hgy évre 24 korona.
Hgy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Hgy évre 28 korona.
Hgy hóra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

4-szorosított sor egyenként 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitól sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Kedd, december 17.

Mai számunk főbb közleményei:

Mozgalmak az adótörvények ügyében.
Elhalasztják az új adókiegészítést.
Tisza István merénylete az esküdtszék előtt.
Véres tüntetés a katonaság ellen.
Hivatlan vendég.
A házasságok osztrák parlament.
Csáky Albin gróf halála.
Szerbia is békét akar.
Senki se bántotta Prochászkat?

Kovács Gyula pöre.

Arad, december 16.

Politikai pör az, amelyet a budapesti törvényszék esküdtszékének ma tárgyalni kezdett? A vádlott: egy országgyűlési képviselő, a magyar törvényhozás tagja, aki a parlament legizgalmasabb napjainak egyikén rálőtt a képviselőház elnökére. A személyszerint tehát politikai pör lenne: a bűncselekmény szerint semmiesetre se az. A politikanak lehetnek mindenféle eszközei, a fölzaklatott szenvedélyek legvégső határáig: az emberölés, az emberölési szándék semmiesetre se az. A nihilizmus nyíltan és önérzéssel valija ezt harcmódjának, a propagandája fegyverének: a nihilizmuson innét, béke idején a politikában ennek tere nem lehet.

Aki pedig azt mondja, hogy a politikai gyűlölet, a politikai exaltáció okozta az ítélet alá bocsátott cselekményt, az arra a politikára vet árnyat, amely küzdő emberekben az elvakultságot, a magamegfelekezést ennyire fokozni képes. Aki az érzé-

seken nem tud uralkodni, az legkevésbé való politikai pályára; s ha Kovács Gyula előbb is nem bizonyult volna kis tartalma, hivatlan törvényhozónak, a juniusi esemény arra is döntő bizonyosság, hogy nem való politikusnak.

De a cselekvése azért se tekinthető politikai cselekvésnek, mert egy politikai párt se akadt, amely a legkevésbé azonosítható volna magát annak szándékával. Maguk az ellenzék vezérei, Kossuth Ferenc és Justh Gyula, úgy látszik, alaposan ismerhették Kovács Gyula izgága természetét és többször kérték, hogy maradjon távol a képviselőház üléseiről. Ha pedig Kovács Gyula a merényletet megelőző állapotban arról fantáziált, hogy ő történelmi szerepre született, hogy neki kell megváltani a nemzetet „az alkotmány hóhértól,” akkor Kovács Gyula cselekvése a nem egészen tiszta ideg- és agyműködés rovására számítható be, amely még távolabb veti azt a politikától, ahol nyugodt idegekre és világos gondolkodásra van szükség.

Ma már jó messze vagyunk attól az időtől, amikor azok az izgalmak végignyargaltak a parlamenten, az utcán, az országban. Ha a bírói eljárás késedelmeskedése a védelem szempontjától megróható, az az egy haszna föltétlenül megvan, hogy kívül helyezte az ítélni hivatottakat az akkori idők hangulatain. Ma más izgalmak, más bajok kötik le az embereket, de ezek között szabadabban nézhetik, hogy mi, hogy milyen körülmények között történt akkor.

És akárhogy ítélnék az esküdtek, a

fontos az, hogy Kovács Gyula dolgát ne mint politikai dolgot bírálják meg. Nem azért van erre szükség, mintha attól kellene tartani, hogy az esküdtek a maguk politikai pártállása szerint mondanak verdiktet, keresnek enyhítő, vagy súlyosító körülményeket. A magyar esküdtszéknek voltak eltévelyedései, de ettől talán mégse kell tartani. De azért kíváncsok, hogy a politikát ebben a pörben a bűnanyagról lehantsák, mert ezzel a magyar politikai élet amugy is megviselt tekintélyének lennének szolgálatára. Az esküdtek vegyék ki Kovács Gyula ügyét a politikai harcok, elvek, pártusák kereteiből, a mint-hogy azzal se a véderő-javaslat, se a törvény megszavaztatásának módja nincs eszmei kapcsolatban. A tény — a melyre talán lehet keresni mentő körülményeket, — az, hogy: egy ember, véletlenül képviselő, a parlamentben fegyvert emelt a képviselőház elnökére, az ország egyik legkiválóbb emberére, akkor, a midőn ez hivatását teljesítette, rálőtt. Ezen főpont körül azután sorakozhatnak a fölfogások: mennyiben enyhíti az elhatározást és a tettet az a szerencsés véletlen, a mely két golyónak útját is elhárította és nem követelte áldozatul az ország egyik legelső államférfiát, mennyire kell, hogy a bűnhődés mérvét csökkentse az, a mi a merényletet követte; hogy Kovács Gyula öngyilkos kísérletet követett el és ezzel maga akarta expiálni cselekvését, hogy a felzaklatott lelkiállapotnak mennyi része volt a dologban, — és így tovább. Magát a tényt az es-

Baronessék és grófok a színpadon.

— A lippai ünnepség. —

A füstös, alacsony lippai kávéházban egy sarok asztal mellett összehúzódva Jókai egy novellája jutott eszembe. A tartalmára már nem emlékszem, homályosan csak annyit látok belőle, hogy három vármegyében készülődnek, varrnak, tisztogatnak a nagy nap előtt, amelyen hóhérfalusi kuriák — empir oszlopos kastályokban bundákba jól beburkolózva felszállnak a csészába a kisasszonykák, dámák, jovialis öreg urak s mért-földnyi utat tesznek meg, hogy ott táncoljanak hajnalig az aradi kaszinóháiban.

Hatvan, nyolcvan év előtt hajthattak be így az Arany Oroszlánba, vagy a Bikába valamelyik módos bál napján a fogatok. A fogatokból így szálltak ki nevetve, boldogan, sugárzó, kipirult arccal a kisasszonykák, bundákba burkolva, méltóságosan a dámák, s hangos parancsokat osztogatva az öreg urak. A mai délutánra, amelyet a Katolikus Házasszonyok Országos Szövetségének lippai fiókja rendezett a család otthon alapja javára, nemcsak a megyéből, de az ország minden részéből érkeztek vendégek, résztvevők. S ez a tumultus, ez a délután, a színelőadás mágnás szereplőkkel s a bál történelmi reminiscencia, ujjáéledt biedermeier, ritka, delikát látvány.

A kis kávéház megelégnél. Ott a sarokban négy derék spiesz közül az egyik nem engedve magát zavarni, bemondja a kvárt kassza kontrát, de a tipikus kávéházi szólások közé idegen hangok is vegyülnek: franciául, németül, angolul beszél egy-egy csoport, friss fiatal lányok, orrhangu, elegáns urak.

A nagyterem pár pillanat alatt megtelik. Jó kedvűen lármás csoportok képződnek, a sátrak körül pedig a szokott kedves jótékonyasági jelenetek, akudozások, mosolygós rábeszélések, tréfás menekülési kísérletek. A katonaszena valami divatos keringőt játszik a loggiában.

Az első sátor felett nagy tábla jelzi: hogy itt „Étszerek és nipppek” kaphatók. És ime, az öltöztetési rendezőség összekötötte ezuttal a jótékonyt a hasznossal. Az árak, amelyeket Grósz Józsefné és Grósz Izabóné és Vác Jánosné olyan utólérhetetlen kedvességgel kínálnak, nem holmi értéktelen, haszontalan portékák. Bachrach leg-szebb arany és ezüst ékszereit árulják itt s a cigarettatárcák, étük, bonbonierek, gombkészletek, zománczott, cizellált kalaptük ára nincs nagyon felszórólva. A három uriasasszony mellett még Wittmann Margit, Spitzer Rózsi, Schneider Margit, Leinik Irén, Weisberger Etuska, Schwartz Giza és özvegy Bárothy Ferencné segédkeztek.

Egy másik sátor nem kisebb forgalmat csinált „babában és kézimunkában”. Itt özvegy Kovács Józsefné és Szávits Györgyné intézték az anyagi ügyeket, míg az előadásban Kovács Dodó Lannert Guszt, Hrianda Jolánka, Schaller Boriska és Weidner Margit mutattak különös talentumot.

A gournandok számára valóságos Eldorado volt a büffet, ahol Vannay Gusztávné, Hautert Nandorné, dr. Tóth Imréné, Ormay Kámanné, Ormay Rica, Fischer Rózsi, Orosz Veturia, Geres Margit, Hop Ilonka, Keller Babi, Jambrich Mariska, Baróthy Viló és Ladányi Irén szolgálták ki a finomnál finomabb falatokat.

Pontban félőtkor jelent meg a teremben a jótékony estély főrendezője: Zelenski Róbertné grófné. A kegyelmes asszonyon egy

nagyon apart kek moaré selyem kosztüm volt, nagyon azinü brüsszeli csipke fűhu, kollier hatalmas gyöngyökből. Végig járta valamennyi sátozt, mindenütt érdeklődött a forgalom iránt s ő maga is részt vett a vásárban.

— Remélem, hogy sikerülni fog az estély — mondotta a grófné munkatársunknak. — Annyit mondhatok, hogy súlyos feladat volt ezekben a mozgalmas időkben mulatságot rendezni. Csak arra kérem, hogy a műkedvelők iránt ne legyenek túl szigorúak! Nagy kedvvel, szorgalmasan készültek a mai előadásra.

Pár perc múlva megkezdődött a kabaréelőadás s bebizonyult, hogy az előkelő műkedvelők semmiféle elnézésre nem szorultak rá: meglepő készséggel, nagy szereplőudással adták elő műsor-számaikat s teljesen otthonosan mozogtak a színpadon.

Fáy József közvetlenül s megértéssel mon-dotta el a rövid prologot, azután Goudinet nek „Valami hibája van” című rövid egyfelvonása következett. A kedves kis vígjáték nagy hatást keltett s a közönség hoeszasan tapsolt a szereplőknek, akik közül Forgách Balázs gróf a nagybácsi szerepében produkált kitűnő jellemalakítást, Mocsonyi Genio a feleség szerepében igazi művés-zettel állta meg a helyét, kedves és közvetlen volt Piret Bihain Erzsébet baronessé a szobalány szerepében, fái Fáy József pedig a férj szerepét vilto sikerre.

Parish-Senftmberg Maya baronessé és zelenkai Zelenky Karoly adtak elő e után nagy sikerrel egy p ro s jel-netet, amelynek „Für ein And r i bestium” volt a címe. Dr. Niane ny Mihály Lippa országgyűlési képviselőjének felesége saját költeményeiből olvasott fel. Összinté, meleg

küdtbíráskodás azon szelleme alapján ítél-jék, a mely azt a szakbírástól megkülön-bözteti. Az esküdtbíró nem paragrafusok szerint ítél, hanem beképzeli magát a vád-lott helyébe és emberi szempontok szerint vizsgálja, lehetett-e jog, lehetett-e ok, lehe-tett-e kényszer arra, a mit a vádlott elkö-vetett. Az esküdtek nem politikusok, nem is kell, hogy a politikát tekintsék, hanem azt: polgárnak, magyar embernek lehetett-e a legnagyobb szenvedelmek közepette joga, szabadsága arra, hogy a törvényhozás egyik elnöke, a legnagyobb közjogi méltóságok egyikének viselője ellen gyilkos szándékkal fegyvert emeljen?

Mozgalom az adótörvények ügyében

— Aradi kereskedők gyűlése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16.

Az Aradi Kereskedők Köré és Országos Ma-gyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerületének összehívására vasárnap délután, a városháza nagytermében népes kereskedő-gyűlés volt az új adótörvények ügyében. A nagygyűlés eredeti célja az adótörvények ismertetése volt, de azon fordú-latok után, amelyek az életbeléptetés körül be-következtek, a gyűlés állást foglalt és határozato-kat hozott arra nézve, hogy az új adótörvények életbeléptetésének 1914. január 1-ig leendő elha-lasztása intézményileg biztosíttassék és hogy az elhalasztás alatt az adótörvények revízió alá vé-teessék.

A nagygyűlést Kneffel Lajos a kör elnöke nyi-totta meg, a gyűlés résztvevőinek soraiban voltak: Ottenberg Tivadar, kereskedelmi és iparkamari elnök, ifj. Neuman Adok és Domány József, az O. M. K. E. aradi kerületének társelnökei, az O. M. K. E. macedi kerülete részéről: Teltscher József és dr. Dózsa Ferenc, s az aradi és kör-nyékbéli kereskedők és még számosan.

Az elnök üdvözölte Glücksthal Samut, az O.

érzéssel, nem kis poétai talentummal megírt ver-sek ezek, amelyekkel a közönség alig tudott betelni.

Egy szeriöz szám következett ezután. Forgách Balázs gróf, zelenkai Zelensky Károly és Parish Genjtenberg Harriett bárónő adták elő Szép Ernő-nek Pierrot és Pierrett című jelenetét. A nem kis művészi feladatot teljes sikerrel oldották meg a szereplők s jutalmuk percekig tartó taps volt. Piret-Bihám Erzsébet bárónő vezetésével — Pa-rish—Senttenberg haronassék és Mocsonyi kis-asszonyok egy bájos provenzalit adtak elő, amely a nézőközönséget valósággal elragadtatta. Kitűnően beállított karácsonyi elő kép fejezte be a műsort. Az előkép szereplői Parish Senttenberg bárónő, Mocsonyi kisasszonyok és Ferenczy Magda, Piret Bihám Erzsébet bárónő voltak.

Sétahangverseny kezdődött, amely alatt a sátrakban élénk élet fejlődött ki. A vásárlók első sorában volt Zelensky Róbert gróf, aki minden sátorban több száz korona értékű ajándéktárgyat vásárolt össze. A vásárlók soraiban ott voltak még a következők: Zelensky Róbertné grófnő, özvegy Piret Bihám báróné, Parish Senttenberg báróné, Balár-Monanyz báró, zelenkai Zelensky Lajos lovag, Ferenczy Sándor Temesmegye alis pánja, Fábry Sándor dr., Niameny Mihály dr. or-szágyűlési képviselő, Csernovits Diodor dr. jószág igazgató, Haubert Nándor királyi tanácsos, Bohus István báró, Bohus Lajos báró, Bolyos József fő szolgabíró, Szávits György főjegyző, Masznyik Már-ton dr., Váczy János főszolgabíró, Vannay Gusztáv királyi tanácsos, Grósz József, Mairovitz Már-ton, Halvax János igazgató és még többen.

Vacsora után hajnalig tartó tánc fejezte be az estélyt, amelynek nagy anyagi (az estély több mint négyezer koronát jövedelmezett) és erkölcsi sikeréért igaz elismerés illeti meg a rendezőseget s a szereplőket, akik fáradhatatlanul működtek a siker érdekében.

M. K. E. központi ügyészét, mint a nagygyűlés előadóját. Az üdvözléshez Ottenberg Tivadar a kereskedelmi és iparkamara nevében is hozzájá-rult, kiemelve, hogy örömmel tapasztalja a kor-mány részéről a jóakaratot, amelylyel máris hoz-zájárult ahhoz, hogy az adótörvények életbelép-tetése a rossz gazdasági viszonyokra való tekin-tettel fölfüggesztessék.

Ezután Glücksthal Samu dr. tartotta meg be-szédét és ismertette az elhalasztás érdekében folytatott küzdelem fázisait és annak eddigi ered-ményét. A pénzügyminiszter nyilatkozata azért nem elégítheti ki a kereskedőket, mert noha az megadja a kilátást arra, hogy az adótörvények 1913-ban életbelépni nem fognak, ennek hiányzik az intézményes biztosítéka. Ismerteti az adótörvé-nyeket, rámutat arra, hogy az föltétlenül nagyobb terheket fog róni a kereskedőkre és e mellett a bizonytalanság nehéz érzését bocsátja előre. Hangsúlyozza, hogy az adótörvényeknek nemcsak elhalasztására, hanem alapos revíziójára van szükség, s fölhívja a város közönségét, hogy a küzdelemben, amelyet eziránt folytatni fognak, szí-vósan tartsanak ki.

A nagy tetszéssel és tapssal fogadott beszéd után egyhangulag elfogadták Andrányi Karoly báró és társai indítványát, amely szerint az adótörvé-nyek 1914. január 1-ig leendő elhalasztása iránt a pénzügyminiszterhez sürgős felterjesztést intéz-nek és ennek támogatására Tisza István grófit, Arad város orsz. képviselőjét megkéri.

Nagy Sándor dr. indítványára a határozato-kat megtoldották azzal, hogy Arad törvényható-sági bizottsági tagjait felkéri, hassanak oda, hogy a város rendkívüli közgyűlést tartson, amelyen az adótörvények elhalasztása és revíziója mellett ál-lást foglaljanak.

Adler Andor lelkes szavakban emlékezett meg azon férfiakról, akik az adótörvények felfüggesz-tése iránt indított mozgalomban vezető szerepet vittek és mint e mozgalom egyik részesének mon-dott köszönetet Glücksthal Samu dr. nak előadá-áért. Támadta a Kubinyi Gézákat, akik felekezeti heceket rendeznek és helytelenítette a munka-párt türelmét, amely elnézi, hogy a pártban a Kubinyiak diktáljanak.

Az Aradi Közlöny tudósítója ma megkérdezte Varjassy Lajos polgármestert, vajon ha a tör-vényhatósági bizottság tagjai beadják a rendkívüli közgyűlés összehívását kérő beadványt, intézkedik e az összehívás iránt?

— Az adótörvények elhalasztására irányuló mozgalom mindaddig, míg pártpolitikai jelleget nem ölt, jogos közgazdasági akció, melynek meg-vitatására a törvényhatósági-bizottságot hivatott-nak tartom. Ha a törvényhatósági-bizottsági tagok ily irányu kérelme eljut hozzám, a törvény által előírt intézkedéseket meg fogom tenni.

A következő sorokat kaptuk:

A hétfőn megjelenő lapok olyan kommentárt fűznek vasárnapi felszólalásomhoz, mintha én a kormány iránt bizalmatlan volnék. Ez nagy téve-dés. A kereskedők nagygyűlésén én szósz szerint ennyit mondtam: Sajnálattal látom, hogy a je-lenlegi kormány nem viseltetik oly jó indulattal a kereskedők és iparosok iránt, mint a milyen jó-indulatot ezen osztályok megérdemelnek és jog-gal elvárnak. Őszintén fájjalom azonban, hogy a munkapárt Kubinyi Gézákat megtűr kebelében és ilyenek is jogot formálnak ahhoz, hogy Magyar-országban törvényt csináljanak. Amellett, hogy ezen kijelentéseket állok és hogy nemcsak az új adótörvényeknek egy évre való elhalasztását óhajtom, de a törvények revíziója mellett is ál-lást foglalom, feltétlen bizalommal viseltetem a je-lenlegi kormány iránt és rendületlenül ragaszkod-m Tisza István grófhhoz. Adler Andor.

Hivatlan vendég.

— Botrány Sándor Pál estélyén. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, december 16

A Lipótvárosban már megkezdődött a mulat-ságok szezonja és az előkelő lipótvárosi pénz-magnások egymásután küldözik szét a meghívó-kat estélyekre, házi tanmulatságokra. Miután pe-dig a Lipótvárosban se házasság, se válópör, se mulatság nem mulhat el apró szenzációk és nagy pletykák nélkül, természetes dolog, hogy az ide-i mulatságok máris meghoztak a köteles botrá-nyokat.

Sándor Pál országgyűlési képviselő november 30-án estélyt adott a Daliban. Az estélyen kelle-metlen afférja támadt Borovics Leó bankhivatal-noknak, akiről kiderült, hogy meghívó nélkül je-lent meg a vacsorán. Borovicsra egy lányos mama hívta fel Sándor Pál figyelmét. A figyelmes mama ugyanis nem jó szemmel nézte, hogy Borovics Leó sokat foglalkozik Márta kisasszonnyal, a lá-nyos mama leányával. A házigazda megkérdezte a vendégeket, hogy ki hívta meg Borovics urat, mire kiderült, hogy senki. A meghívó nélküli ven-déget kérdőre vonták, azzal védekezett, hogy va-laki viccet csinált vele, hamis meghívót küldött neki. Utóbb lovagias ügyek keletkeztek a dologból és Borovics Leó a következő nyilatkozatot látta helyesnek közzétenni egy fővárosi lap vasárnapi számában:

Nyilatkozat.

Vonatkozással egy a múlt hó 80-án megtartott estélyen velem történt incidensre, kijelentem, hogy a segédeim és számos barátom előtt ismert egyénnek, a hamisított meghívó küldőjének eljárását úgy az illeté-kes katonai hatóságnak, valamint kassinója vezetőségé-nek bejelentettem. Ugy véltem, hogy ezzel a megér-tett család és a magam becsületének tartozom és pe-dig teljesen függetlenül attól, hogy az ügynek fegyve-res elintézését is jónak láttam. Borovics Leó.

Egy másik nyilatkozatban Borovics rövid, de annál sértőbb kifejezésekkel illette az ismeretlen gazfickót, aki őt a hamisított meghívóval kelle-metlen helyzetbe sodorta.

Az alaposan megsértett ismeretlen azonban a sértések után sem jelentkezett, nem kért elégté-telt. Állítólag azon egyszerű ok következtében, mert ilyen ember nincs is: Borovicsnak senki se küldött meg viccből sem meghívót, hanem a bank-hivatalnok egyszerűen azért ment el Sándor Pál estélyére, mert tudta, hogy Márta is ott lesz.

Ugyanezzel az ügygyel kapcsolatban meg egy mulatságos lipótvárosi bálattérrel esik sok szó. Greiner Sándor lakerekesedő a múlt szombaton adott bált a közvédenül a bál előtt a következő vicces apróhirdetes jelent meg:

Máli vendégek kerestetnek. Lányok 200.000 korona hozománytól kezdve, fiatal emberek legalább is udvari tanácsos vagy báró papákkal. Zsidók előnyben. Jelentkezni lehet, G. S. Bajza-utca 3/a, vagy pedig „Már-tika nagy partiera utazik“ jellege alatt a főposztán. 71982

Benfentes emberek tudni vélik, hogy a két hirdetés, illetőleg a két affér között összefüggés van. S hogy a két viccet egy kéz cselekedte. Ugyanaz a kéz küldött Borovicsnak hamis meg-hívót Sándor Pálék estélyére, aki az apróhírde-téssel Greineréknek akar kellemetlenkedni.

Ugyanis Sándor Pálék estélyén megjelentek Greinerék is és megjelent a szép Greiner Márta is és az is tény, hogy Greinerék nagyon csodál-koztak, mikor Borovics urat ott találták Sándor Páléknál. Így tűnt fel azután Borovics jelenléte és így derült ki, hogy nincs meghívója. Haragra

egyébként senkinek sincs oka. Greinerék megkapták az elégtételt azzal, hogy Boroviczot leleplezték. A vic elkövetője jót nevezhetett a markába. Borovicz nyilatkozott és népszerű ember lett belőle. Sándor Pál büszke lehet, hogy ennyire harcolnak az emberek az estélyeiért. Egyezőval mindenki jól járt.

Tisza István merénylete a törvényszék előtt. (Kovács Gyula bűnpörének tárgyalása.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, december 16.

A június hetedik parlamenti drámának ma kezdett az utolsó fölvonása. A budapesti esküdtbíró-ság ma tilt törvényt Kovács Gyula országgyűlési képviselő fölött, a ki egy zivataros parlamenti ülésen buldog-revolverrel célba vette Tisza István gróf elnököt a három golyót röpített feléje. A golyók szerencsésen nem találtak, hanem az elnök feje fölött az emelvény faburkolatába furdáltak. Egy negyedik golyóval a maga életét skarta kioltani az obstrukció fanatikus híve s homlokának szegte a revolvért. A golyó súlyos sebet ütött rajta. Kovács Gyulát a mentők a Herczel-szanatóriumba vitték, a hol hatékig nagybetegen feküdt. A büntető törvényszék vizsgálatot indított ellene, s erős fölindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletéért vád alá helyezte.

A tárgyalásra csak jeggyel juthatott be a közönség. Az esküdtszéki teremhez szolgáló lépcsőn rendőrök álltak s a kordonon csak azokat bocsátották át, akik igazolták magukat. A terem különben egészen megtelt hallgatósággal, mely komoly érdeklődéssel kísérte a tárgyalást, s a legcsekélyebb okot sem szolgáltatott arra, hogy az elnök fegyelmi jogával eljén.

A tárgyalást holnap folytatják, ítélet csak az esti órákban lesz.

A törvényszék mai munkájáról a következőket jelenti tudósítónk:

Megalakul az esküdtszék.

A tárgyalást Balogh György, a büntetőtörvényszék elnöke vezeti. Szavazóbírák Mikovich Lajos és Horváth Dezső. A vádhatóságot Selley Barnabás dr. kir. főügyész helyettes képviseli, védők Polónyi Dezső dr. és Gonda Henrik dr.

Tisza István gróf, mint sértett, pontban kilenc órakor jelent meg a teremben a Polónyi Dezső és az ügyész közt foglalt helyet.

Kovács Gyulát két börtönőr kísérte a tárgyalóterembe. Az elnök mindezekelőtt az általános kérdésekre hallgatta ki:

Kovács Gyula felsőiregi születésű, 38 éves, büntetve nem volt. Arra a kérdésre, hogy van-e vagyon, azt feleli, hogy jelentékenyebb vagyon nincs.

Most az esküdtszéket alakították meg. Rendes esküdték: Schiszl Antal műszaki hivatalnok, Mali Konrád butorkereskedő, Nagy Artur nyugalmazott ezredes, Baranyai Mihály háztulajdonos, Bányai Mihály magánhivatalnok, ifj. Szolás József olajgyáros, Nagy Béla cukrász, Lencz Rezső borkereskedő, Róhácz Frigyes magánhivatalnok, Bleier Artur borkereskedő, ifj. Mocnik Lajos gyáros, Bauer Sándor kereskedő.

Pótesküdték: Czukermann Gyula háztulajdonos és Jung Ernő könyvelő.

Az esküdték elfoglalták a helyüket. Az első sor szélére került Nagy Artur nyugalmazott ezredes, daliás, ősz ember; feltűnő, hogy az esküdték valamennyien öreg emberek. Papir van előttük, jegyeznek. Hármannégyen nehezen hallanak, tölcseért csinálnak a fülük mellé, úgy figyelnek. Az arcuk nem árul el semmi izgalmat, még érdeklődést is alig. Egyszerű, egészen szimpla embereknek látszanak.

A tanuk.

A főtárgyalásra a következő tanukat és szakértőket idézte be a bíróság: Tisza István gróf, Dóri Hugó dr., Vásárhelyi Lajos, Szmeccsányi György, Beniczky Ödön, Horváth János, Szakács Béla, Rócz Rezső, Halmay Elemér dr., Seifer László, Kopár Ferenc, Bede Jób, Lenkey Gusztáv,

Laky Elemér, Horváth Gyula, Tisza Kálmán gróf, Matkovics Béla, Halász Károly, Holecy Agoston, Török János dr., Sándor László, Somogyi Gyula, Meisels Vilmos dr., Alföldy Béla dr., Nagy Kálmán dr., Vámos Frigyes, Kovacsécs Miklós, Knocz Béla, Herczel Manó báró, Kosch Elemér dr., Perczel Miklós dr., Mravkó József, Remetei Kőváry János és Mester Sándor.

Azokat a tanukat, akik nem jelentek meg, kétszáz korona pénzbírsággal sújtotta az elnök. Az esküdtszék kisorsolása után érkezett meg néhány tanu. Mester Sándor, Szmeccsányi György, Beniczky Ödön és mások. Mester Sándor odament az elnökhöz és jelentkezett.

— Kérem, kérem, sajnálom, — mondta az elnök. Pontosan kellett volna megjelenni. Én már kimondtam az ítéletet.

Mikovich Lajos később megnyugtatta az elkesélt tanukat, hogy majd elengedik a büntetéseket. A ki nem sorsolt esküdtéket, csütörtökig bocsátották el, a tanuk egy részét délutánra, a többit holnap délelőtre, illetve délutánra rendelte be az elnök.

Tisza nem vádol.

Az esküdték meghitteltetése után Gonda dr. kérte, hogy az elnök tiltsa meg Tisza Istvánnak, hogy a tárgyaláson jelen legyen, mert tanuk ipéztek meg.

Az elnök: Tisza István grófot nemcsak mint tanut, de mint sértett felet is megidéztük.

Tisza gróf: Mély tisztelettel jelentem, hogy én a sértettet megillető jogokra nem reflektálok. Méltóztassék mielőbb mint tanut kihallgatni, s megengedni, hogy azután eltávozhassam.

Az elnök: Méltóztassék csak itt maradni. A vádlott kihallgatása után azonnal ki fogom hallgatni.

Polónyi Dezső: Kovács Gyula ellen gyilkosság kísérlete miatt indult meg az eljárás. A mikor a vizsgálatot befejezték, a védelem minden igyekezete arra irányult, hogy az ügy mielőbb tárgyalásra kerüljön s épen azért a vizsgálat kiegészítését nem kérték. A vizsgálat azonban teljesen mellőzte azokat a bizonyítékokat, melyeket a vádlott a védelmére kíván érvényesíteni. Vannak körülmények, melyeket ki kell deríteni a tárgyaláson. Ilyenek a cselekményt megelőző események. Kéri, hogy Porkoláb Imre, Schwartz Ernő és Pintér Imre tanukat, a kik Kovácsal közvetlenül a cselekmény elkövetése előtt érintkeztek, hallgassák ki. Ezekkel Kovács közvetlenül a cselekmény előtt fontos gazdasági kérdésekről tárgyalt, a mi kizárja, hogy a cselekményre készült volna. Megállapítani kéri, hogy Kovács a megoperálás után milyen nyilatkozatot tett. Kéri Erzsé Zauzsa, Bazsó Julia ápolónők megidézését, a kik az eszméletlenség oldódásánál jelen voltak s hallották, hogy Kovács akkor milyen nyilatkozatot tett. Kéri végül, hogy a tárgyalásra Németh Ödön és Ajthay Sándor orvos-szakértőket idézzék meg, hogy módjában legyen a védelemnek közvetlenül kérdéseket intézni hozzájuk. Ezt kívánja a szóbeliség és közvetlenség elve.

A főügyész: Az ápolónők megidézését ellenzi, mert arról, ami a szanatóriumban történt, Herczel báró fog fölvilágosítást adni. Ellenzi Németh Ödön és Ajthay orvos-szakértők kihallgatását is. Ha orvos szakértőket akarunk kihallgatni, akkor hallgassuk ki az igazságügyi orvosi tanácsot, mely ebben az ügyben a végérvényes véleményt adta. Nincs azonban kifogása az ellen, hogy a bíróság kihallgassa azokat a tanukat, akikkel Kovács Gyula a cselekmény elkövetése előtt gazdasági kérdésekről tárgyalt.

A bíróság a védő indítványa ama részének, melyben tanuk kihallgatását kéri arra nézve, hogy Kovács Gyula a cselekedet előtt milyen intézkedést tett, helyt ad. Az ápolónők kihallgatására vonatkozó indítványról a bíróság Herczel Manó báró kihallgatása után fog dönteni. Végül az orvosszakértők kihallgatására vonatkozó indítványát elutasítja.

Kovács készült a merényletre.

Ezután a vádlottat hallgatták ki. Fölolvasták neki a vádhatározatot, mely erős fölindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletéért helyezte vád alá. Az elnök azt a kérdést intézi hozzá, hogy bűnösnek érzi-e magát?

Kovács Gyula: Nem érzem magamat bűnösnek.

Elnök: Mondja, mi volt az oka, hogy a Ház elnökére lőtt?

— Május 22 én a Házban Tisza grófot elnöké választották. Ez az aktus szerintem a házszabályok megsértésével történt. Amikor láttam, hogy erőszakkal olyan aktust akarnak véghezvinni, mely a házszabályokba ütközik, fölhabordásomban az urnát ledobtam. Mikor ez történt, a családom a politikától vissza akart tartani. Magam is beláttam, hogy a politika nem nekem való. Szándékom volt lemondani, de gyáváságnak tartottam, hogy addig, amíg a válság tart, lemondjak. Mikor az urnaledobás történt, engem a Házból kizártak. Elhatároztam, hogy bemegyek a Házba s ha a munkapártiak hozzám nyulnak, közéjük lövök, ha pedig rendőrök akarnának kivinni, föbe lövöm magamat. Május 29 én hazautaztam abban a reményben, hogy a megindult béketárgyalás eredményre fog vezetni. Dombóvárott értesültem, hogy Tisza gróf a Házban elfogadottnak jelentette ki a véderőjavaslatot. Viasszafordultam Budapestre s ostromállapotban találtam az utcákat. Másnap beakartam menni a Házba, mert ma is azt tartom, hogy nekem életem árán is kötelességem az alkotmány megsértését megakadályozni. Június hatodikán több levelet írtam, írtam Ö felségének is. Elbuzsáztam mindenkitől, mert azt hittem, hogy másnap már nem leszek az élők közt. A leveleket átadtam egy barátomnak, hogy juttassa el rendeltetésük helyére.

— Kinek adta át?

— Erre a kérdésre megtagadom a választ, mert nem akarom, hogy miattam bárkinek kellemetlensége legyen. Június hetedikén bementem a Házba. Fölmentem a karzatra, ott egy incidens történt, mely felizgatott. Ennek a hatása alatt leszaladtam a lépcsőn, arra emlékszem, hogy elkerültem a hiriapírókat, de hogy jutottam a terembe, mi történt ott velem, arról én számot adni nem tudok.

— A vizsgálóbíró előtt beismerie, hogy rálőtt Tisza grófra?

— A jegyzőkönyv nem azt tartalmazza, amit én vallottam. Majd a tanuk igazolni fogják, hogyan történt a dolog.

— Az ön elhatározása, amint mondotta, az volt, hogy amennyiben rendőrök nyulnak hozzá, föbelövi magát, amennyiben pedig munkapártiak támadnak meg, közéjük fog löni. Hiszen sem a rendőrök, sem a munkapártiak nem támadták meg, hogy van az, hogy mégis lőtt?

— Erről nem tudok számot adni.

— Azt is bevallotta a vizsgálóbírónak, hogy az elnöki emelvény felé lőtt?

— Nem vallottam.

— Hol vette a revolvért?

— A revolvért a Kristóffy-féle zavargáskor vettem. Akkor vettem, mikor a szocialisták az újságokat megostromolták.

— Mikor töltötte meg?

— Állandóan töltve volt.

— Igaz e, hogy az eset előtt Polónyi Géza-nak azt mondta, hogy az elnököt le fogja löni?

— Nem emlékszem rá, de lehet, hogy ilyen erős kifakadást tettem Tisza gróf ellen.

— Van-e adóssága?

— Egyenes adósságom nincs. A családom egy tagjáért kezességet vállaltam s ebből kifolyólag van adósságom.

— Az iratok szerint önnek 40.000 korona személyes adóssága is van. Ezt azért hozom föl, mert az a gyanu, hogy nyomasztó adósság ragadta a cselekedetre.

— Nekem nyomasztó adósságom nincs.

— Haragszik Tisza grófra?

— Haragszom.

— Megbánta-e amit cselekedett?

— Kijelentem, hogy annak előtte revolvért sohase vittem magammal. Végtelenül sajnálom, hogy megtörtént velem, hogy emberre rálöttem.

— Emlékszik arra, hogy a szanatóriumban föleszmélése után azt kérdezte: El-e még Tisza?

— Emlékszem.

Elnök ezután fölolvastatja azt a levelet, melyet Kovács a királynak intézett. A levélben kéri Ö felségét, hogy rossz tanácsosai mellőzésével csak atyai szívére hallgasson s mentse meg a magyar alkotmányt. A dinasztia ellen való merényletnek is tartja azokat a törvénytelenéseket, melyet Tisza gróf és Lukács László elkövetnek. Tisza István grófnak ezt írta: Gyilkosomul önt nevezem meg s az én vérem az ön fejére száll.

Tisza István gróf vallomása.

Az első tanu Tisza István gróf, a képviselőház elnöke.

Elnök: Legyen szives, mondja el nekem a június 7-iki ülés alkalmával, hogy történt az elnök elleni merénylet?

Tisza: A június 7-iki ülés is azzal kezdődött, hogy a képviselőház egyes tagjai olyan zajjal zavarták a csendet és rendet, hogy eltávolításuk előtt egyáltalában nem volt tanácskozás tartható. Kénytelen voltam tehát a képviselő urak eltávolítása iránt intézkedni, mire az összes ellenzéki képviselők elhagyták a termet. Épen belefogtam abba az elnöki enunciacióba, amelylyel jelentést akartam tenni a Háznak a lefolyt eseményekről, mikor mindjárt az első szavak közben, balról az ellenzék felől egy hang ütötte meg fülemet és odanévezve, Kovács Gyula képviselő urat láttam a szélső baloldali padsorok közt levő folyosón, amint felém célzott és azt mondta: Van még egy ellenzéki képviselő! E szavak elhangzása után megtörtént a lövés és ő tovább célzásban maradt. Rövid idővel az első lövés után a második lövés-célzást folytatta, a harmadik lövést láttam, amidőn egyszerre egy hátrafelé hajló mozdulatot tett a felső testével és ugyanakkor célzásban levő karja ellendült, neki balra, tőlem jobb irányban, úgy, hogy a harmadik lövést már nem felém tette, a golyó a karzatok felett valamelyik képbe furódott. Ezt azzal magyarázhatom, hogy a jobboldalt ülő képviselők közül többen Kovács Gyula képviselő ur közvetlen közelében voltak már és körülbelül két padsort hátrált és akkor valószínűleg megbotolva, elvesztette az egyensúlyát és a tőle jobboldalt levő padsorba beleesett, úgy, hogy alsó testével az asztalkán feküdt és amint esett, a hozzá legközelebb álló képviselők vállon ragadták. Ugyanebben a pillanatban történt a negyedik lövés, amelyet első percben, azt hiszem, láttam és láttam, hogy a többi képviselő urak eleresztik és ő élettelenül maradt.

— Határozottan emlékszik arra, hogy Kovács Gyula célzva lött? — Igen. — Mind a háromszor célba vette őnt? — Mind a háromszor. — Gyors egymásutánban jöttek a lövések? — Meglehetősen gyorsan. — Azt is méltóztatott mondani, hogy a golyó becsapódását tisztán hallotta. — Azt hallottam.

Selley főügyész: Ha a golyó átüti az elnöki emelvényt, excellenciádat hol találja?

— Az egyik golyó, azt hiszem, határozottan jobbra tőlem, a másik golyó meglehetősen az én irányomban volt, az vagy az altestemben, vagy ahhoz közel valahol.

Polónyi védő: Ugyebár köztudomásu, hogy a tanunak nem jó a szeme, rosszul lát.

— Illetve az egyik szemem operálva van szürke hályog miatt, a szemben ülőt látom és a velem szemben lévő tárgyakat is, de oldalra nincs az a látóköröm. — Kovács Gyula oldalt állt, vagy szemben? — Szemben. — Az iránt azonban nincs kétség, hogy a tanu egészen jól hall? Hogyan lehetséges az, hogy csak négy lövést hallott? — Utólag hallottam, hogy még egy lövés esett. Igen valószínű, hogy egyszerre történt a másik lövéssel és egy durranás volt.

Ölni akart?

— Tanu azt mondta, látta Kovács ölési szándékát... Miből látta az ölési szándékot?

— Abból, hogy célzott rám.

— Őa előző vallomása szerint a lövés két-három másodperc alatt, gyorsan, egymásután történt, hogyan lehetséges az, hogy a második, harmadik lövés után is célzott? Méltóztatnék a revolvert megnézni, hogyan lehetséges azzal?

— Ugy, ahogy mindenki szokta tenni. — A tanu az első lövés után ülve maradt? — Felálltam, azt hiszem, az első és második lövés után.

És azt hiszem, szembefordulva maradtam Kovácsossal fixírozva őt. — Állva maradt?

— Állva maradtam, mert abban a percben kötelességem volt a megfélemlést megakadályozni és erős hangon lekiabáltam, hogy ne bántsák. És akkor megragadtam a csengőt.

— A tanu megfélemléséről beszél, ez mikor volt? Az öngyilkosság előtt, vagy után? — Ez csak gondolatom volt, mert természetesen, a gyilkosra tisztességes emberek rá szoktak menni. — Micsoda szavakat hallott mástól a tanu? Egyáltalában hallott-e mástól? — Mástól nem hallottam, akkor zűrzavaros lármá volt.

— Van-e tudomása, hogy abban az időben több munkapárti képviselő is revolverrel jött a Házbba, sőt többen ezzel állandóan jöttek be?

Ertsey revolvere.

— A mai világban mind általánosabbá váló rossz szokás revolverrel járni. Soha nem néztem, hogy kinél van, de abból nem csináltam titkot, hogy nem helyeslem. Nálam nem volt és nincs. — Azt kérdezem, hogy van-e tudomása, hogy munkapárti képviselőknél volt? — Hallottam sok emberről, pártkülönbség nélkül, hogy revolverrel járnak, de megnevezni nem tudnám. — Nincs tudomása, hogy Ertsey Péternél és Nagy Sándornál volt? — Előzetes tudomásom nem volt. — Arról sem, hogy Beöthy Pálnál volt? — Nem. — A vizsgálóbíró feltette-e annak idején a kérdést, hogy kívánja-e Kovács Gyula megbüntetését?

— Én azt hiszem, hogy fel.

— És mi volt a válasza?

— Erre a válaszom az volt, hogy egészen közönyös dolognak tartom. Itt a közvád útján üldözendő cselekményről van szó, ahol privát ember esetileges bosszúvágya nem döntő.

— Nem tudná okat adni, hogy miért nem került ez a jegyzőkönyvbe?

Elnök: Azt mondta, hogy nem válaszol.

Védő: De választ adott.

Tanu: Azt a választ adtam, hogy nem nyilatkozom.

Elnök (Kovács Gyulához): Hallotta-e a vallomást? Nincs-e észrevétele?

Kovács Gyula: Nincs.

Tisza Istvánt vallomására megesketik.

Polónyi Géza tanúsága.

Alföldi Béla dr. a képviselőház orvosa jelen volt a merénylet alkalmával. Nem tudja, hogy Kovács célzott-e, ő két lövést hallott, a harmadikkal a vádlott önmagára lött.

Polónyi Géza a következő tanu.

— Nálam Kovács Gyula — ugymond — a május 23-iki zavargást megelőzően sohasem volt. Nálam csak június 6-án, közvetlenül az esetet megelőző napon járt.

Elnök: Milyen nyilatkozatot tett akkor a vádlott?

— Én a lapokból olvastam, hogy május 23-ika előtt állítólag megjelent volna nálam Kovács és kijelentette volna, hogy le fogja löni Tiszát, amire én mint agent provokatort kidobtam volna. Ebből egy árva betű sem igaz. Annyi való, hogy Kovács megjelent nálam, hogy okirathamisításért följelentést tegyen Tisza István gróf és Veres jegyző ellen, mert az ő meggyőződése szerint hamis jegyzőkönyvet szerkesztettek róla. Ezután hazautazott. Megállapodásom az volt vele, hogy csak akkor jön Budapestre, ha táviratozok neki. Mikor megállapodásunk ellenére mégis találkozottam vele Budapesten, mondtam neki, hogy látogasson meg, hogy a tényállást aláírassam vele. Június hatodikán meg is jelent nálam és aláírta a tényállást. Mikor ezt elvégezte, láttam, hogy zavart, de nem akartam az okát kérdezni. Ő azonban elmondotta, hogy holnap bemegy a Házbba s el van tökéelve, hogy ott agyonlővi magát. Az első pillanatban azt hittem, hogy agent provokatőrrel van dolgom, aki azt várja tőlem, hogy azt mondjam neki, hogy ne magát, hanem Tiszát lölje agyon. De néhány pillanat múlva meggyőződtem, hogy rajongóval van dolgom, aki azt hiszi, hogyha életét föláldozza, Magyarországot egy katasztrófától menti meg. Igyekeztem le-

beszélni, de ő azzal távozott, hogy a végrendelet kell elkészítenie. Elmondja ezután Polónyi, hogy egy alkalommal, amidőn Justh Gyulát ki akarták vezetni a rendőrök, beszédet intézett hozzájuk. Az egyik rendőr revolvert fogott Justhra s ő el volt tökéelve, hogy lelővi a rendőrt, ha csakugyan használná a revolverét.

Az országos kaszinóban a május 23-iki tüntetés alkalmával Polónyi Dezsővel folytatott beszélgetésről Percei Miklós, Poós Elemér dr., Büchler Artur dr. adtak fölvilágosítást. Valamennyien azt vallották, Polónyi Dezső a beszélgetés során azt mondotta nekik, hogy Kovács Gyula fölkereste Polónyi Gézát, s bejelentette neki, hogy Tisza István grófot le fogja löni.

Serly Sándor dr. nem hallotta, hogy Polónyi Dezső azt is mondotta volna, hogy Kovács bejelentette Tisza lelövését. **Unger Lajos** jelen volt a beszélgetésnél, de az inkriminált nyilatkozatot nem hallotta. **Kner Izidor** nyomdász két levelet kapott a vádlottól. Az egyikben arra kérte, hogy az ő bucsuzó levelét száz példányban nyomassa ki és ragasztassa ki a választó kerülete minden községében.

Vásárhelyi Ernő és **Vásárhelyi Lajos dr.** vallják, hogy június 6-án a dombóvári állomáson Kovács Gyuláról beszélgettek. **Vásárhelyi Lajos** azt mondta ekkor, hogy Szmracsányi elbeszélése szerint Kovács Gyula nagyon izgatottan viselkedett s képviselőtársai revolvert vettek el tőle.

Szmracsányi György vallja, hogy Vásárhelyinek csak annyit mondott, hogy Kovács nagyon izgatottan viselkedett a Házbba s kijelentette, hogy noha ki van tiltva, megis meg fog jelenni s ha munkapárti képviselő nyúl hozzá, lelővi, ha pedig rendőr nyúl hozzá, magát lövi agyon.

Beniczki Ödön lapszerkesztő határozottan nem emlékszik a Vásárhelyi Lajos által említett beszélgetés részleteire. **Szmracsányi** azt mondta, hogy Kovács Gyula kijelentette előtte, hogyha a rendőrök kiakarják vezetni, tőbe lövi magát. Ha pedig a munkapártiak bántják, közéjük lö. Megesketik.

A dombóvári tanuk.

Következtek a dombóvári tanuk. **Horváth János** községi aljegyző nem emlékszik arra, amit a rendőrség előtt vallott. **Vásárhelyi Ernő** hallotta a dombóvári jegyzői irodában Kovács Gyula nevét valami merénylettel kapcsolatban. A rendőrségi jegyzőkönyvet nem olvasták fel előtte. **Dóri Hugó** újdombóvári gazdálkodó Vásárhelyi Ernőtől hallotta, mikor kérdezte s dombóvári jegyzői irodában levőktől: tudják-e, hogy ma Kovács Gyula Tisza Istvánt agyon fogja löni s azután önmagát lövi agyon? Két néppárti képviselőt kért meg, hogy tanui legyenek.

Vásárhelyi Ernő tanu: Így nem mondtam. Lehetséges, hogy kissé részletesebben mondtam el, amit a bátyámtól hallottam, de nem úgy, mint a tanu mondja.

Mikovics bíró Vásárhelyi tanuhoz: Mikor értesült a merényletről?

Vásárhelyi: — délután kettőkor, mikor az irodába vissza mentem, Bárány gazdatiszt azzal fogadott: — képzelje, megtörtént! Azután elmondta, hogy Kovács Gyula rálőtt Tiszára. — Bárány gazdatiszt vallomását felolvassák; semmitsem tudott a készülő merényletről.

Az elnök háromnegyed kettőkor a tárgyalást megszakítja délután 4 óráig.

A délutáni tárgyalás megnyitása után **Szalay Károly** képviselőházi altisztet, majd **Holeczin Ádám** plébánost hallgatták ki, akik a merénylet előtt beszéltek Kovácsal.

Célzva lött Kovács.

Vámos Frigyes államrendőrségi detektív volt a következő tanu. A karzaton teljesített szolgálatot június 7-én. Kovács beszélgetésbe bocsátkozott vele és detektív társával, de semmi különösebb izgatottságnak nem látta rajta nyomát. Közben azt is mondta neki Kovács:

— Amikor én lenn voltam magam is olyan izgatott voltam, mint társaim, mert én Kovács Gyula képviselő vagyok, aki 30 napra ki van zárva. — **Elnök:** — a lövéseknek szemtanúja volt? — **Tanu:** — csak a harmadik lövést hallottam. Én előre lementem a karzatról a folyosóra a mikor Kovács Gyula kijelentette, hogy társai után megy. Amikor ő a lepcsőkön lerohant és az újságíró karzatra ment, utána futottam. A karzatra érve újságírókat láttam magam előtt, köz-

ben hallottam, amint valaki kiáltotta: — Kovács képviselő ur, nem szabad bemenni!

Nyomban azután hallottam az első, majd a második lövést. Széjjel toltam az újságírókat, oda szaladtam a kis ajtóhoz, mely az ülésterembe vezet, nem tudtam hirtelen kinyitni, nem is tudtam, hogyan nyílik. Akkor láttam Kovács Gyulát harmadszor löni. *Elnök:* Célozva lött? *Tanu:* Amint én láttam, célozva lött, mert az elnök felé tartotta a kezét. (Derűtlenség.) A bíró odaadja a bűnjel revolvert a detektívnek, aki megmutatja, hogy vette Kovács célba az elnököt. Azután így folytatja:

— Átugrottam a kis ajtón, hozzá rohantam, amikor kezemmel megérintettem, föbelötte magát. *Elnök:* Átkarolta Kovácsot? *Tanu:* Amikor meglötte magát, karomba hanyatlott. *Polónyi:* Dezső védő: A karatról a terembe vivő kis ajtó nyitva kellett, hogy legyen, hiszen Kovácsnak nem volt rá ideje, hogy becsukja. *Tanu:* Nem tudom, be volt téve. *Polónyi:* A vizsgálóbíró előtt tett vallomásaiban az van, hogy átkarolta tartotta Kovácsot. *Tanu:* Ahogy föbelötte magát, karjaim közé hanyatlott. *Polónyi:* Azt is vallotta, hogy ön megakadályozta abban, hogy Tiszára löhessen. *Tanu:* Igen mindenesetre. (Nagy derűtlenség.) Megfogtam a képviselő ur kezét, nem tudom, hogy azért lett-e öngyilkos, mert már érezte, hogy fogja valaki? De mikor megérintettem, abban a pillanatban magára lött. *Elnök:* Hány lövést hallott? *Tanu:* Négyet, azután mintha hallottam volna egy ötödiket. Ebben nem voltam biztos a nagy tumultusban. *Elnök:* Látta a lövéseket?

Tanu: Csak a harmadik lövést láttam. — *Elnök:* Mi történt Kovácsal? — *Tanu:* Amikor meglötte magát, részben rám dőlt, részben a padnak. Ekkor támadólag feléje rontottak. Elküldttem magamat: ne bánták, meg van löve! Egy képviselő fogta a fejét, de erre a kiáltásra elengedte. — *Polónyi:* E közben történt a negyedik lövés? *Elnök:* Már mondta, hogy erre nem emlékszik határozottan. *Polónyi:* Ez nem felesleges kérdés. Ha ő tényleg ott lett volna, akkor az ötödik golyónak rajta kellett volna keresztül fúródnia.

Polónyi kérésére az elnök szembesíti a detektívet Lenkei és Somogyi hírlapírókkal.

Somogyi a detektív szemébe mondja, hogy ő ismeri őt, de a merényletkor nem látta a teremben. Lenkei szintén kijelenti, hogy ismeri és nem látta Kovács után ugrani. *Tanu:* Lenkei ur egyszerű kiutasított a karzatról azzal, hogy nem vagyok újságíró, nincs ott mit keresnem. Tehát ismerhet engem. A megeskötést nem elleneztek és a bíróság megeskötte.

Aki megfigyelte Kovácsot.

Kovácsics Milos detektív szintén a karzaton teljesített szolgálatot. Elmondja, hogy június 5 óta Kovács megfigyelésével volt megbízva.

Elnök: ahol az előtt volt, a második számú karzaton, Kovács onnan rálöhetett volna Tiszára? *Tanu:* nem, mert mi figyeltünk rája (Derűtlenség). *Polónyi:* A vizsgálóbíró előtt azt mondta, hogy Kovács tántorogva lött. *Tanu:* Igen, nem célzott. *Koncz Béla* detektív szintén a karzatról figyelte Kovács Gyulát. Tanu szerint Kovács abszolút nyugodt volt, nyugodtan beszélt. Nem látta a lövéseket, csak hallotta, mert a terembe nem követhette Kovácsot.

Polónyi: Hol volt az ön kalapja; önnél, vagy a ruhatárban? *Tanu:* Nálam. *Polónyi:* Miért mondta a vizsgálat során, hogy a ruhatárban volt? *Elnök:* Kérem, ez lényegtelen.

Polónyi: Máltóságos uram! Itt a tanuk egész légiójával állunk szembe és a védelemnek kötelessége rámutatni az egyes lehetetlenségekre, hisz itt Kovács Gyula sorsáról van szó!

Elnök azután *Vécsey* Marczel dr. kihallgatását rendelte el.

Polónyi: Én kérem a sorrendet aképp megállapítani, hogy ne csak a védelem tanuit hallgassák ki, hanem a vád tanuit is.

Elnök: Kérem, én a sorrendet délelőtt megállapítottam és ebben a keretben hallgatom ki a tanukat.

Vécsey Marczel feladta, hogy június 7-én délelőtt 10 órakor találkozott a Ház baloldali folyosóján Kovács Gyulával. Kovács azt mondta neki, hogy végez magával, mert nem bírja elviselni, hogy egy magyar képviselőt így megszégyenítsenek.

Mentő tanuk.

Kertész Manó kaposvári kereskedő a következő tanu, aki Kovács Gyula édesapjával beszélt az esetet megelőzőleg. Minthogy ő jó barátja Kovácsnak, elment hozzá Imánba, hogy rábeszélje, mondjon le mandátumáról, éljen a gazdálkodásnak. Beszélgetés végén kijelentette, hogy bemegy a Házba és ha insultálják, agyonlövi magát.

Egy Béla országgyűlési képviselő előadta, hogy Herczelnél volt. Kovács ekkor azt mondta neki, hogy bocsánatot kérek, hogy ezt elkövettem és hogy ezzel ügyünknek ártottam. Nakem eszemágában sem volt Tiszát lelőni, de roppantul felizgattak a látottak és Tisza feleségét láttam a karzaton nevetni, nem is tudtam, hogy mit csinálók.

Polónyi Dezső bejelenti, hogy jelentkezett nála egy *Pásztor* Béla nevű egyén, aki határozottan látta, hogy Kovács Gyula nem célzott Tiszára és erre nézve vallomást akar tenni. Kéri a kihallgatást. A bíróság elrendelte. *Matkovich* Béla ujvidéki főispán többek között arra a kérdésre, hogy Kovács célzott-e, kijelentette, hogy pár pillanatig célzott, azután egy lövést tett saját fejébe.

Rósz Rezső hírlapíró jelen volt az újságíró karzaton. Elmondja, hogyan történt a dolog. Látta Kovácsot és hallatszott a kiáltás: — Ne bánták, hiszen már halott! Következő tanu *Nagy* Kálmán dr. rendőrorvos. Elmondja, hogy résztvevett a segélynyújtásnál. Azután *Szakács* Béla hírlapíró hallgatták ki. Hallotta, hogy kiabáltak: Ne bánták Kovácsot, mert meghalt. — *Seffer* László hírlapíró arra a kérdésre, hogy Kovács célzott-e, határozottan állította, hogy nem. Majd elmondja, hogy aznap délután az újságírók kipróbálták, hogy lehet-e az elnökre célozni, és megállapították, hogy nem. — *Bede* Jób hírlapíró vallomása után *Kopár* Ferenc hírlapíróhoz Gonda védő azt a kérdést intézte, hogy arra az utolsó lövésre, amelyről kiderült, hogy *Ercsey* Péter tette, szüksége volt-e neki akár ő maga, akár Tiszának megvédelmezésére? *Kopár* azt felelte, hogy nem, hiszen akkor Kovács Gyula már föbelötte magát. *Laki* Elemér rendőrfogalmazó a következő tanu. A karzaton volt és onnan látta az eseményeket. *Nagy* Imre hírlapíró csak az első lövésre lett figyelmes, de ezután hallott három lövést egymásután.

Piszkolódó képviselő.

Horváth Gyula képviselő a következő tanu.

Elnök: — nincs-e ellenszenvvel akár a sértettel, akár a vádlottal szemben?

Horváth: — Politikai meggyőződésből utálok Tiszát. Aki ilyen politikai gaszágot elkövet, az nem mulhat ki rendes uton.

Elnök: Rendreutasítja.

Horváth ezután elmondta, hogy öt lövést hallott, négy egyformán hangzott, az ötödik más-kép. Ezután *Mester* Sándor szerkesztőt hallgatták ki, majd *Pásztor* Béla tisztviselő volt az utolsó tanu, aki az elnök kérdésére kijelentette, hogy nem célzott Kovács. Megesköttek.

Elnök a tárgyalást befejezte és folytatását holnap délelőtt 9 órára halasztotta.

Csáky Albin gróf emlékezete. *Budapest-ről* jelentik: A képviselőház ma délben tizenkét órakor ülést tartott Tisza István gróf elnöklésével. Az ülés napirendjére a mentelmi bizottság husz jelentése volt kitűzve. Ezeknek a jelentéseknek beterjesztése előtt Tisza István gróf elparentálta Csáky Albin grófot. A főrendiház visszaküldte a képviselőháznak a háboru esetére szóló kivételes javaslatokat. Ezek közül az egyikbe azt a stiláris módosítást iktatta, hogy a csendőrség, szükség esetén nemcsak a községekben és nagyközségekben, hanem a városokban is teljesíthet szolgálatot. Ezt a módosítást, most a Ház is elfogadta. *Hegedűs* Loránt beterjesztette a pénzügyi bizottság jelentését az *appropriációs* javaslatról. A Ház ezután letárgyalta a mentelmi bizottság jelentéseit. A legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órakor lesz; az *appropriációs* javaslatot fogják tárgyalni.

Elhalasztják az új adókiivetést.

— A pénzügyminiszter nyilatkozata. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, december 16.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt *Lukács* László miniszterelnök, *Szekely* Ferenc igazságügyminiszter, *Beöthy* László kereskedelmi miniszter és *Teleszky* János pénzügyminiszter részvételével id. *Erdélyi* Sándor elnökletele alatt ülést tartott. A napirend első tárgya az 1913. évi állami költségvetésről szóló ugynevezett *appropriációs* törvényjavaslat volt.

Hegedűs Loránt előadó behatóan ismerteti a javaslatot és tételről-tételre kimutatja, hogy teljesen hű maradt 1908-ban az adóreformmal szemben elfoglalt álláspontjához.

Teleszky János pénzügyminiszter beterjeszti az 5. §-hoz a következő módosítást: Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az országos kereseti adónak, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójának, a tőkekamat és járadékadónak és a jövedelmi adónak, valamint a hadmentességi díjnak *kivetését a gazdasági viszonyokra való tekintettel egyelőre függőben tartassza.* Ha az első bekezdésben felsorolt adók, illetve a hadmentességi díj kivétele az 1913. évi július hó 1-ig meg nem indítható, a keresetadó, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója, a tőkekamat- és járadékadó, a bányaadó és az általános jövedelmi pótdadó, valamint a hadmentességi díj az 1913. évre még az 1875-ik évi: XXIX., XXIV., XXII., XXVII. és LXVII.; továbbá az 1883-ik évi: VII. és LXVI. tcikkek, valamint az 1880-ik évi: XXVII. tc. és azt részben módosító későbbi törvények alapján lesz kivetendő és fizetendő azzal, hogy az egyes adókötelezettségek az 1912. évre kivetett harmadosztályú keresetadó újabb kivétel nélkül *érvényben marad az 1913. évre is; továbbá azzal hogy az 1911-12. évekre alakított egyenes adókivető és adófelszámamlási bizottságok jogköre egyebekben az 1913-ik évre kiterjesztetik.* Ez esetre az 1913-ik évben kivetendő országos betegápolási pótdadó kulcsa az alább 12. §. rendelkezéseitől eltérőleg 5% ban állapittatik meg. Ismerteti a módosítás jelentőségét és kifejezést ad ama reményének, hogy ezzel az a nyugtalanság, mely az utóbbi időben e kérdéssel szemben megnyilvánult, megszűnik és a kérdés ezzel közmegegyezésre megoldást nyer.

Heltai Ferenc kéri a pénzügyminisztert, jelentse ki, mit ért az adókiivetési eljárás megindítása alatt, miután ebben a tekintetben a legellenkezőbb véleményeket hallani és nyugtalanítják a közönséget, hogy az adókiivetési eljárás fölfüggesztése dacára már most be kell adni az adóvallomásokat.

Teleszky János pénzügyminiszter *Heltai* kérdésére kijelenti, hogy az adókiivetési eljárás megindítása ama rendelet kiadását jelenti, a melylyel az adózók a vallomás beadására felszólíttatnak.

Heltai Ferencnek ama további kérdésére, hogy nem lenne-e szükséges a budgettörvényben arra nézve is intézkedni, hogy a helyhatósági adók tekintetében ugyanaz lesz az állapot, mint az állami adók tekintetében, *Teleszky* János pénzügyminiszter kijelenti, hogy ily intézkedés fölvételét fölöslegesnek tartja, mert járulékos adóról van szó, amelyek az állami adók meghatározott százalékában vettettek ki. Önként értetik tehát, hogy a helyhatósági adózás az állami adók után fog igazodni.

Kammerer Ernő szöbáhozza azt, hogy nem-e lenne méltányos a törvényjavaslat 12. §-át oly értelemben módosítani, hogy azok, kik a munkásbetegségélyző és baleset járulékot fizetik, továbbra

is csak 5%-os betegápolási pótdóval terheltes senek?

Teleszky János pénzügyminiszter erre nézve rámutat arra, hogy az új egyenes adók életbelépése oly jelentékeny bevételi visszaéléssel fog járni, hogy a betegápolási pótdó fölemeléséből várható jövedelmi többletet a pénzügyi egyensúly fenntarthatása érdekében nem nélkülözheti. De nem járulhat hozzá a javasolt módosításhoz főleg elvi okokból azért, mert a betegápolási és betegsegélyző járulékok üzleti koeficiens, oly teher, amely a munkabért emeli, amivel szemben az adó teljesen más természetű szolgáltatás, amelynek tehát a járulékok fizetéséért kompenzáció nem adható. Nem járulhat végül a módosításhoz azért sem, mert egyes osztályok érdekében való kedvezményekkel újra fölidéztetnék az osztályközölem, amely az egyenes adójavaslat megalkotását kísérte. E részben még kijelenti, hogy a végrehajtás megtörténte után tényleges állapotoknak ismerete alapján lesz megadva a lehetőség arra, hogy a netán szükséges változtatások megtörténjenek akkor, ha bebizonyult, hogy valamely osztály jobban terhelte meg, mint az kontemplálva volt, illetve, mint az a méltányossággal és az igazságossággal összeegyeztethető.

A miniszter felvilágosításai után a bizottság egyhangúlag elfogadta a törvényjavaslatot.

Hálósipkás

osztrák parlament.

— Egy beszéd este hattól reggel tízenegyig. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, december 16.

A költségvetési bizottság mai ülésén a szlovének folytatták az obstrukciót. Dacára annak, hogy a bizottságban csak két szlovén képviselő volt, ezek elhatározták, hogy megakadályozzák a határozathozatalt. Hat órákor kezdte Oszticsák szlovén képviselő beszédét és kijelentette, hogy holnap délelőtt 11 óráig fog beszélni, amikor a képviselőház megakarja kezdeni a költségvetés tárgyalását.

— Steinwender: Mit akarnak tulajdonképpen az obstrukcióval?

Oszticsák: Majd holnap reggel 11 órákor ezt megmagyarázom magának. A bizottság többi 38 tagja elhatározta, hogy egész éjszaka nem távoznak el és ennél fogva a tanácskozási teremmel szemben levő nagy tanácskozási terem hálósobárává változtatták át. A ház rendelkezésére álló összes borszékeit odavittették és ágyakat készítettek. A képviselők levetették cipőjüket, lefeküdtek és felváltva mentek be a bizottsági terembe.

Oszticsák képviselő éjjelkor még beszéde elején tart, oly halkán beszél, hogy alig lehet hallani. Az előző kijelentette, hogy öt órai beszéd után ad neki hat perc szünetet. Azonban a szónok teljesen frissen érzi magát, lemond erről a jogról és csak négy óra múlva fog tíz perc szünetet tartani. Nagy derűtséget keltett, amikor Kummer képviselő hálórúhában jelent meg.

VIDÉK.

Plébános beiktatás Gyórokon. Roszman János gyóroki róm. kath. plébánost vasárnap délelőtt tíz órákor iktatták be hivatalába ünnepélyesen a gyóroki róm. kath. templomban fényes egyházi szertartással. A templomot ez alkalomból zsúfolásig megtöltötte a községi intelligenciája. A beiktatási szertartást Glattfelder püspök megbízásából Olajos József pécskai esperes és Treffert Ferenc világiosi plébános végezték. Ezután Roszman János gyönyörű költői beszédet mondott. A beszéd után ünnepélyes nagy mise volt, melyet Roszman János pontifikált fényes nagy segédlettel. Délben a parokhián közös ebédre gyűltek össze, ahol sok pohárköszöntő hangzott el az új plébánost illetve.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Kedd: Éva, operetta. (A címszerepben Kállay Jolán.)

Szerda: Éva, operetta. (A címszerepben Kállay Jolán.)

Csütörtök: Az ostrom, színmű.

Péntek: Éva, operetta. (A címszerepben Diósi Nusi.)

Vasárnap: Délután: A cigány, népszínmű. Este: Éva, operetta. (A címszerepben Kállay Jolán.)

* Éva — Kállay Jolánnal. A kettős szereposztás rendszere, amelyet ma vezetett be Szendrey igazgató, igen szerencsésnek bizonyult színházra és közönségre egyaránt. A közönség ma, amikor negyedszer ment „Éva” szintén zsúfolásig megtöltötte a színházat és valósággal premier hangulatban tapsolt Kállay Jolánnak és a többi szereplőknek. Kállay Jolán „Éva”-ja sikert aratott. Énekszámait, játéka, toalettjei egyaránt tetszettek. A közönség zajosan tapsolta. A többi szereplők is hozzájárultak az est sikeréhez.

* Második filharmoniai hangverseny. A 4 hét előtti első filharmonikus hangversenynél nem csekélyebb érdeklődés jegyében folyt le a második tegnapelőtti este. Míg más hangversenyek az idők bizonytalansága miatt csak elhalasztódnak, addig a bérlettel bebiztosított filharmonikusok vigan tartják be hirdetett programjukat. A mai est vendége az ismert nevű Rónáné Keményffy Gizella budapesti szopránista volt, ki most Aradon is meggyőzött bennünket arról, hogy a budapesti operánál próbateljesítést nem hangja és tudása, hanem rajta kívül eső okok miatt nem követte a szerződöttes. Mert az a nívó a declamálásban, melyet Gluck Alceste recitativojában és áriájában hallottunk, hangjának egyenletesen kiképzett tömörsége egész a 3 vonalas cig, a dinamika oekonomiája, fejlett koloratúrája, az Opera színpadán se vesz el, sőt még jobban érvényesül. Liszt Loreleiében szinte szemünk előtt tűnt el az örvényben Heine hajója s Dietz Oszkának, a kísérők non plus ultrájának dalai a szerző személyes kísérete mellett a hatást oda fokozták, hogy több számot ráadásul is kellett énekelnie a művésznőnek. Az egylet zenekara is különösen kitett magáért. Massenet tragikus, de azért népszerű melódiákkal telt Phakdra nyitányát színekben dúsz kidolgozásban adták elő. Wagner Richard 19 éves korában Beethoven hatása alatt írt szimfóniájából főleg a 2. tétel brácsa-csello unisonó dallama s a 3. tétel bájos waltzere tetszett. Itt kár volt a tételeket megrövidítve adni elő, míg az 1. tételben az ismétlés kihagyása és 4. tétel megrövidítése igen helyes volt. Hatásos volt Mihalovich Királyhimnusza is, melyet maga Zellner Sándor karmester instrumentált a szerzőnek pompóz apparatussal. Kár volt azonban, hogy az énekkar hiányzott. Különben is e mű inkább valamilyen hazafias alkalomra való pld. a kulturpalota felavatására, semmint hangversenyre. Ez azonban nem csökkentette a hatást, melyet a körültekintő karmester s a zenekar lelkiismeretes munkája keltett.

* A színgazgató közlései. Lehár Ferenc diadalmas, megkapóan szép operettje, az Éva, amelynek hétfőn este szinte második premierje volt, kedden és szerdán is színre került; a címszerep ezúttal Kállay Jolán játszta. — Az ostrom Bernstein Henri nagykoncepciója drámája, amely nagy és hatalmas sikert aratott Aradon is, a nagy sikerre való tekintettel színre kerül a premier szereposztásában. — Aranyhaju Tündér Ilona. A társulat nagyban készül a karácsony előtt színre kerülő Aranyhaju Tündér Ilona és a vasorru boszorkány című énekes tündéres mesejátékra, mely kedden, a hó 24 én délután fél négykor kerül színre.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjegy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izó kölcsönzőintézetében, Aradon.

* A Szalay-, Mezey dr.- és Zay-féle akad. zeneiskola hangversenye. E nagyrahatott intézet vasárnap megtartott II. növendékhangversenyén ismét értékes gyümölcsei jelentkeztek a kiváló pedagógusok és művészek alapos és celtudatos programjának. Az óriási számú diszes közönség valósággal frappirozva volt az összesen 3 hónapja tanuló kezdő növendékek nagy zenei fegyelmélettségén és öntudatosan átgondolt precíz előadási módján, akik kivétel nélkül tanáraik nagy tudását, lankadatan energiáját és szorgalmát és az akadémiai modern módszer nagy előnyeit dicsérik. E magyar zene-intézet lankadatlanul halad a gyönyörű végcél felé: — és ez: — egy értékes, kiváló magyar zenészgeneráció nevelése. — Annál is inkább, mert az intézet a tehetséges növendékek nagy sorozatával rendelkezik. Így az országsszerte hírneves Szalay Aranka tanárnő zongora-növendékei közül ezúttal Karpelesz Malvin keltett nagy feltűnést, de igen tetszett a Szuchy Ida, Balmann Anna, Szűcs Mimi, Arnstein Elza határos nyolckezese és Schubert E. játéka is. Az énekekkel előnyösen szereplő Komlós Elemér és Tóth Virág Giza is Szalay tanárnő kiváló énekiskoláját dicsérik. Legelsőrangú pedagógus és művész Zay Margit tanárnő, akinek nagy pedagógiai tudását és lebilincselően egyéni módszerét a Kohn Elza, Bayer Magda, Bánffy Magda, Kobilyák Ida és Orbán Anna precízitása erőteljesen dokumentálja. Tanítványai közül ezúttal a kis Ligeti Jolán mutatott rendkívüli tehetséget, a haladók közül pedig Abalfy Valéria, Janiga Irén és Löwinger Ella szépszínezésű játéka szép reményekre jogosít. A vonóhangszerekre oktató Mezey Zsigmond dr. tanárnak is nagy dicsőségére válnak tanítványai. Így szenzációs feltűnést keltett a 3 hónapja csellózó Szegő Lilly tiszta tónusa, nagy öntudatossága és értelmes előadási módja. A haladó hegedűsök között nagy sikerrel szerepelt Fülöp Béla, a kezdők között pedig igen precízen hegedültek, illetve cellóztak Kornis Ernő és Pál, Salamon Izó, Löwinger Géza és Weisz Margit.

* Capdebo Géza tábornok portréja. Balla Frigyes tanár festőművész, aki már oly sok és elismeréssel méltatott képmással gazdagította az aradi műpártoló közönség képgyűjteményeit, újabban ismét kitűnően sikerült portrét fejezett be. A nagyarányu olajfestmény, amely Capdebo Géza nyugalmazott tábornokot, az aradi kaszinó általános becsülésnek és tiszteletnek örvendő elnökét ábrázolja, ma került kiállításra a Lengyel Lőrinc cég kirakatában. A kitűnően sikerült portré Capdebo tábornokot tábornoki egyenruhájában, rendjeleivel ékesítve ábrázolja és ez a kép, épúgy mint a Balla Frigyes előző alkotásai nem csupán élethű ábrázolásával kelt elismerést, hanem azzal a magasabb célokat kereső kifejező készséggel is hat, amely a portré hangulatát átlengeti. Balla Frigyes nem első ízben festette most meg Capdebo tábornokot. Az első portrén polgári öltözetben a kaszinó díszterme számára festette meg a kitűnő festőművész a tábornokot olyan sikerrel, hogy ennek a képnek a hatása alatt rendelték meg más oldalról a most kiállításra került képet, amely tónusban, felfogásban és becsületes kivitelben egyaránt méltó párja az első portrénak.

* A tárna mélyén. (Premiér az Apollóban.) Minden mozanatában megrázó bányásztragédiát mutatott be ma az Apolló-színház. Az eredeti, bravúros technikával készült kép a legkomolyabb kritikát is kiállja. Ahhoz, hogy a moderna technika legmerészebb kihasználását lassuk a moziképekben, hozzázoktunk már s így inkább a cselekmény feldolgozásában és beállításában keressük a bírálai valót. Bar a mai premier annyi elragadó s kellemes szórakozást nyújtott, hogy a legszigorubb kritika is a legmesszebbmenő dicséret és elismerés hangján számolhat be. A tárna mélyén című drámáról. Waldberg báró, a bányatulajdonosának kalandja szentimentális színnel vezeti be a darab cselekményét. A báró elhitei Elizával, egyik bányamesterének leányával, hogy szereti őt. A leány komolyan veszi a báró szavait s amikor meggyőződik, hogy egy csábító kezei közé került, csalogásának pillanatában megámorosodva begugrik a tárnába. Az óráig bányamester halva látja maga előtt a leányát. Felkapja a lámpáját, hogy megüsse azzal a csábítót. A lámpa eltörik s a lángjától felgyul a bányalég. Az explozió szétveti a bánya épületét s lent a bányában most már három halott fekszik... A nagyszabású drámát

holnap, kedden mutatja be az Apolló remek mellékpekkel együtt. 177

* **A buvár.** (Cirkuszdrama az Urániában.) Minden emberi fantáziát felülmúl az a kép, amelyet ma mutatott be osztatlan siker mellett az Uránia. A technika minden csodája, az emberi refinéria minden találmánya alkalmazva van a képen, mely minden pillanatban új és új meglepetést, váratlan fordulatot tartogat a néző számára. Egy leány történetét mondja el ez a darab, egy apa leányát, aki apját — egyetlen hozzátartozóját — imádásig szereti. Apja életét is megmentette egy izben a leány: az utcán megvadult lovak elé ugrott saját életét kockáztatva, hogy csak öreg édes apját megmentse. Az izgalmas pillanat azonban beteggé tette az öreget, állapota már olyan veszedelmes, hogy orvosai tanácsára délvidékre kellene utaznia. Az anyagi eszköz azonban nincs meg ehhez. Kétségbeesve jár kel a leány a városban, midőn egyszerre vakmerő gondolata támad. Elhatározza, hogy 10,000 korona jutalom ellenében utánozni fogja „a buvár” mutatványát s a cirkusz tetejéről égő ruhában leugrik egy méternyi medencébe. Tettét végre is hajtja, de a mutatványt végig nézi, végig szenvedti az öreg, aki leánya elhatározásáról véletlenül tudomást szerez. A produkció sikerül, a leány megkapja a pénzt, de már hiába, mert atyja abban a pillanatban, amikor ő nekilendült a halálugrásnak, holtan esett össze. A mesés film még csak két napig marad műsoron. 175

* **Állandó képkiallítás Nagy Géza fényképész kapualjában.** Műtermi felvételek naponta d. e. fél 9-től d. u. 4-ig. Interieur felvételek saját laboron, ugyancsak kis kép után Patin, Sepie Aquarel, Pastel nagyítás és egyéb külső felvételek szolid árak mellett eszközöltnék Arad, Andrassy-tér 22. sz. Polgári takarékpénztár épületében. Telefon 922.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az aradi zenekedvelők egyesülete** vasárnap, 15-én tartotta meg évi közgyűlését. Ez alkalommal nagy ovációval ünnepelték az egyesület tagjai Neuman Dániel udv. tanácsos másod-elnököt, aki a Zenede című zeneiskolát saját költségén ellátta új, díszes és teljesen célszerű burtorzattal és a villamvilágítás összes csilláraival is. Az egész berendezés több ezer koronába került és annyira emeli a Zenede helyiségeit, hogy mind azok, akik láttak másutt zeneiskolákat, azt mondják, hogy ilyen díszes nincs még egy az országban. Végvári Neuman Dániel igazi zenemecenás-ként cselekedett és e nemes áldozatkészségért azt is elhatározta a közgyűlés, hogy arcképét kifüggeszti és ekként az utókornak is akarja hirdetni, hogy milyen fenkölt lelkű zenebarát és pártfogója volt Arad város zeneügyének. Ugyanezen gyűlésen kimondották, hogy a hajdani Arader Musik-konzervatórium, a későbbi Zenede most a városi hatósággal egyetértően új címet vesz föl. A zeneiskola belső szerkezetét pedig az eddig végre nem hajtott alapszabályok szerint egészen modern és az aradi zenekövetelményeknek megfelelő módon fogják fejleszteni és pedig a kultusz-kormány intenciója és utba igazítása szerint. Zenemű-könyvtárát is gyarapítani és teljesen kiegészíteni fogja.

(*) **A Katolikus Kör utolsó estéje.** Az Aradi Autonóm Katolikus Kör folyó hó 18-án tartja ötödik és ebben a ciklusban utolsó felolvasó estéjét. Ez estére sikerült az elnökségnek előadónul megnyerni Strommer Viktorin dr. pannonhalmi tanárképző intézeti tanárt, aki egyike legjelesebb egyházi szónokainknak. Strommer dr. már nem ismeretlen az aradi közönség előtt, mert a múlt évi ciklusban szintén résztvett a akkori előadása gondolatainak szépségénél és az előadásának közvetlenségénél fogva nagy hatást gyakorolt a közönségre. A másik előadó Makay Lajos dr. a budapesti szt. Margit-intézet igazgatója lesz, aki a lélek karacsonyai hangulatáról

fog előadást tartani. Az előadásokhoz művészi zenészek sorakoznak.

(*) **A „III. ker. Polgári Kör”** e hó 17-én este 7 és fél órakor saját helyiségében (Illés-utca 75. sz.) rendkívüli választmányi ülést tart. Az elnökség.

Senki se bántotta Prochaskát?

— **Édl konzul jelentése. — Szerbia elégtételt ad. —**

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, december 16

Bécsből jelentik: Berchtold gróf külügyi miniszter ma a következő hivatalos kommunikát teszi közzé: A külügyminisztérium részéről a prizeri konzul, Prochaska ügyében kiküldött delegátus által megindított vizsgálat, amely tekintettel a távolságra és a háború által teremtett viszonyokra, több időt vett igénybe, most befejeződött. Eredménye alapján örvendetes módon megállapítható, hogy az elterjedt hírek, amely szerint Prochaskát a szerbek ugyszólván fogvatartották, sőt tetteleg bántalmazták volna, minden alapot nélkülöznek. Éppoly alaptalannak bizonyultak a szerb kormány által az említett funkcionárius ellen emelt hivatalos vádak, hogy a szerb csapatok bevonulásánál Prizerében a konzulátus épületében a szerb katonákra lött volna. Ezzel szemben a szerb katonai hatóságok Prizerében csak ugyan konzulátusunk s annak vezetői s személyzetével szemben a nemzetközi jog szempontjából igazságtalanságot követtek el. Ebben a tekintetben előfordult vétségeket a szerb kormánynak megfelelő elégtételt végett tudomására hozzák és nincs ok annak a feltevésére, hogy a szerb királyi kormány, amely a külügyminisztérium delegátusaival szemben teljes elégtételt mutatott, ezt az elégtételt megtagadná.

Bécsből jelentik: Édl konzul jelentésének nyilvánossághoz tétele oly formában fog megtörténni, hogy gróf Stürgkh miniszterelnök egy hozzá intézett interpellációra adandó válaszában fogja a jelentést felolvasni. A konzul írásos és szóbeli jelentése oly terjedelmes, hogy annak feldolgozása hosszabb időt vesz igénybe. E miatt késik a publikáció.

Ivanics Iván, a szerb sajtó iroda főnöke, aki kitűnően beszél magyarul, Prizerében mint hadi tudósító működött, hosszabb magyar nyelvű cikket írt saját aláírásával tapasztalatairól. A cikk december 10-éről van keltező. Az európai sajtó, mondja Ivanics Iván, napokon keresztül írta, hogy Prochaska osztrák-magyar konzulnak rendkívül sokat kellett szenvednie a szerb katonák durvaságától, sőt azt is híresztelték, hogy a konzult meggyilkolták. Később a bécsi táviratok a sérelem mértékét fokozatosan lecsökkentették. Előbb azt írták, hogy Prochaska megérült, azután hogy eltűnt, továbbá, hogy durván bántak vele, végül, hogy fogságban van. A szerb csapatoknak Prizerében történt bevonulása óta én is itt vagyok. Tehát szem és fül tanúja voltam annak, hogy Prochaska urral a fentebbi feltevések egyike sem történt meg. Ellenben igaz, hogy 15 nappal ezelőtt egy dezklisére szolgáló szerb csapattal Prizerdet saját kívánságára elhagyta és hogy azóta Üszkübben tartózkodik, az ottani osztrák-magyar konzul vendége gyanánt teljesen jól és egészségesen él.

Édl Tivadar utjáról azt írja: Amikor Édl az üszkübi pályaudvaron Prochaskát üdvözölte, egy uttal kijelentette a következőket:

— Küldetésem véget ért, minthogy ön teljesen egészséges és jó állapotban van.

Szerbia lemondott követeléseiről.

(Békés megoldás. — Javulás a külpolitikai viszonyban.)

Saját tudósítónktól.

Arad, december 16.

A király szava.

Bécs: A király tegnap az államadóságokat ellenőrző bizottság elnökét, Cedik bárót és alelnökét, Fuchs bárót fogadta, akik a bizottság ötvenéves fennállása alkalmából elkészített emlékiratnak egy példányát a királynak átadták. A király az audiencián meglegedését fejezte ki, hogy az osztrák és magyar parlamenti pártok közelednek egymáshoz. A külső helyzetről azt mondta a király, hogy a viszonyok megjavultak és a helyzet kedvezőbb lett.

Szerbia engedékenysége.

Belgrád: Ha Ausztria és Magyarország és Szerbia között tárgyalás mutatkoznék kívánatosnak, akkor a szerb kormány azt az óhaját fogja kifejezni, hogy teljes politikai függetlenségének főtartásával Ausztriával és Magyarországgal a legbarátságosabb viszonyt tartsa fenn. Szerbia hozzájárulna Albánia függetlenségéhez, feltéve, hogy adriai kikötőt kapna s kötelezné magát, hogy ezt a helyet nem változtatná át katonai kikötővé. Szerbia Ausztria és Magyarországnak kiváltságos jogokat biztosítana kölcsön és közmunka dolgában és kereskedelem-politikai tekintetben a legtöbb kedvezést biztosítaná. Beleegyeznék abba, hogy a vámtarifát minden tekintetben Ausztria-Magyarország javára revideálják s e végből hajlandó volna delegátusokat Bécsbe, vagy Budapestre küldeni.

Berlin: A Deutsche Tageszeitung jelenti Zimonyból: Tegnap, vasárnap délelőtt Pasics miniszterelnök hosszabb beszélgetést folytatott az orosz és franci követekkel. Délután a miniszterek rendkívüli tanácskozásra ültek össze, mely igen viharos lefolyású volt. Végül mégis elhatározták, hogy abban az esetben, ha Ausztria-Magyarország csakugyan a fegyverekhez nyúlna, Szerbia hajlandó lemondani Durrazzóról az általános konfliktáció elkerülése végett. Ezt a határozatot a szerb miniszterelnök az orosz és francia követ sürgetésére hozta meg.

Nincs ok aggodalomra.

Pétervári: Mivel Purlalesz gróf német nagykövet szabadságra utazott és hosszabb ideig távol lesz állomáshelyétől, ez a körülmény amellel szól, hogy a bonyodalmaktól Oroszországgal nem kell tartani.

Európa támogatja a monarchiát.

Páris, december 16. Danev Londonba való visszautazása előtt ezt mondta: Poincaréval folytatott tanácskozásomból azt a meggyőződést merítem, hogy a francia kormány őszintén fáradozik azon, hogy a békét biztosítsa. Meg kell állapítanom, hogy egész Európa támogatja Ausztriának és Magyarországnak Albániára és az adriai kikötőre vonatkozó követelését. A nagyköveti konferenciától a legjobb eredményt várhatjuk. A békekonferenciák, amely holnap vagy holnapután kezdődik, minden lehető el fog követni, hogy a békét helyreállítsa. De nem lesz könnyű dolog, hogy családoknak elejét vegyük és el kell készülni arra, hogy tárgyalása többször félbe fog szakadni. Ha a törökök elfogadhatatlan követelésekkel lépnek föl, akkor tovább kell majd harcolnunk. Mindenekelőtt a görög delegátusoknak a konferencián való részvételéről kell döntenünk. Vagy Törökország mond le visszautasító álláspontjáról, vagy pedig Görögország minden főtartás nélkül a konferenciához csatlakozik. A békekonferenciának legelső dolga, hogy Törökországnak a négy balkáni állam irányában való határait megszabja és csak ezután fognak a pénzügyi kérdések követ-

kezni. Minden egyebet Európának kell eldönteni. Drinápoly dolgában is lesz nehézség. Mi ragaszkodunk ehhez a városhoz és szövetségeseink biztosítottak bennünket arról, hogy Drinápoly ostrománál bennünket támogatni fognak, ámbar mi magunk is elég erősek vagyunk, hogy az ostromot folytathassuk. De reméljük, hogy Törökország meg fogja fogadni ezt az áldozatot.

A londoni konferencia.

Berlin : A Norddeutsche Allgemeine Zeitung mai számának vezető helyén ezt írja : E héten kezdődnek a nagykövetek tanácskozásai, amelyek kimondottan békés tendenciával bírnak. Sikerkül attól a bizalomtól fog függni, amellyel a hatalmak egymással szemben viseltetnek. Ennél fogva csak sajnálni lehet, hogy több előkelő francia lap ebben a percben is folytatja agitációját Németország ellen.

→ **London:** A békekonzferencia ülését ma délelőtt tizenegy órakor megnyitották délután két és fél órakor berekesztették. A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órakor lesz. A delegátusok abban egyeztek meg, hogy az elnökök az államok követei abc. sorrendje szerint váltakoznak.

Bécs: Beavatott diplomáciai körökben optimistikusan ítélik meg a londoni béketárgyalásokat és biztosra veszik, hogy a békekötés létre fog jönni.

London: Törökország képviselői teljesen elzártoknak a külvilág elől. Semmiféle nyilatkozatot nem tesznek. A többi állam képviselői meg vannak győződve, hogy a török megbízottak a határ átengedését illetőleg semmiféle megbízást nem kaptak. Hogy ezt kiderítsék, Danev már a holnapi ülés folyamán határozott választ kér arra, hogy meddig terjed a török követeknek megbízása, miután, ha határ átengedésre megbízást nem kaptak, minden további tárgyalás fölösleges lenne.

Véres tüntetés a katonaság ellen.

— Utoai haro Königgrätz-ben. —

Távirati tudósítás.

Königgrätz, december 16.

Szombaton éjjel és vasárnap este véres tün-
tetést rendezett az utca népe Königglaetzb-
ben, amikor a tizennyolcadik gyalogezred egyik csa-
pata a határra utozott. A katonák este nyolc óra-
kor vonultak ki a kaszárnnyából a vasuti állomá-
sra. Nagy tömeg gyülekezett, hogy meg-
bámulja a katonák elvonulását, amelynek a
csendőrség asszisztált. Az utcai nép cseh sző-
vegű hazatias dalokat énekelt és kórusban or-
ditotta:

— Le a katonákkal, nem kell a háború,
vesszen a hadsereg!

A csendőrség egy része a vasuti állomáshoz sietett, hogy a perront elzárja. A tüntetők közül sokan a földre feküdtek, hogy megakadályozzák a katonák kivonulását. Az utcai nép nagy tömegben vonult ki a vasuti állomáshoz és hatalmas kövekkel dobálta meg a katonákat és csendőröket. Egy csendőrtiszt és két helytartósági tisztrelő súlyosan megsebesült, később pedig a kisiető rendőrcsapat vezetőjét is megsebesítették. A mikor a rendőrtiszt belátta, hogy képtelen a tömeget visszaszorítani, a parancsnokságot átadta a tizenennyolcadik gyalogezred ezredesének. Az ezredes sauronyrohamot vezényelt. Rendkívül sokan megsebesültek, a katonaság és csendőrség így szétaszorta a tömeget. Miután a katonacsapat elutazott, az asszisztáló csendőrök és katonák visszavonultak a városba. Itt újabb közáporral fogadta őket a tömeg, amely különösen azt a kocsit vette ostrom alá, amelyben az ezred főbb tisztjei ültek. A tisztek revolvért rántottak és a tömeg felé lőttek, de vigyáztak, nehogy sebesülés történjen. Aztán nagy nehezen sikerült a tömeget szétoszlatni. A tüntetés éjjel két óráig tartott.

Vasárnap este, amikor kisebb csapat utazott el, megismétlődött a tüntetés és ismét számosan megsebesültek.

HIREK.

Csáky Albin gróf halála.

— A király részvéte. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, december 16.

A liberális Magyarország egyik kimagasló, markáns alakja tűnik le a közélet dobogójáról. *Csáky Albin* gróffal, aki vasárnap reggel Budapesten elhunyt. A Bánffy- és Wekerle-kormány egyházpolitikájának szívós harcosa, diadalmas kiküzdője volt a sokáig konzervativnak hitt szepesi gróf. És ő lett az új Magyarország egyik megalapozója Szilágyi Dezső mellett, az ő kitartásán és elvhűségén tört meg az arisztokrácia makacs ellentállása. Mindnyájunk, az egész polgárság mély megbecsülésére s most, hogy sok szenvedés után elköltözött, meghatott kegyeletére méltó ez a nemes, nagyszerű egyéniség.

Csáky Albin gróffal négy hónapi kegyetlen küzdelem után végzett a halál hetvenkétéves korában. Utóérelmeszesedésben és kiázó belgörcsökben szenvedett. Utoljára nyilvánosan a főrendiháznak azon az ülésén szerepelt, amely a képviselőház június negyedik eseményeivel foglalkozott. Akkor mint elnök hirtelen rosszul lett és többé nem is állt talpra. Családját előbb megkérte, hogy ne tegyenek koszorúkat koporsójára. A ravatalt az Andrássy ut 114. számú palotában állították föl, ma délután három órakor szentelte be Csáky Károly gróf váci püspök, aztán elszállították Szepesmindszentre.

A király rendkívül megleghangu részvétlávira-
tot intézett az elhunyt özvegyéhez. Józséf főher-
ceg, a kormány tagjai, a legfőbb méltóságok, tes-
tületek és törvényhatóságok elhalmozták a Csáky-
családot részvétükkel. A főrendiház ma ülést tar-
tott, amelyen *Josika* Samu báró bucsuztatta előd-
jét és a főrendiháznak a gyászban való részvéte-
léről tett jelentést.

— Az Aradi Közlöny naptárának szétküldése a mai napon megkezdődik. Az arra jogosult helybeli előfizetők karácsonyig kivétel nélküli megkapják az eddigénél dusabb tartalmu, diszes kiviteli 500 oldalas naptárt, amelyet a lapkihordók turnusokban kézbesítenek. December 17 én, kedden reggel kapják meg a naptárt az Andrássey-téren, Szabadság téren, Eötvös utcában, Atzéli Péter utcában, Vörösmarty-utcában, Petőfi utcában, Simonyi utcában és Asztalos Sándor utcában lakó előfizetői az Aradi Közlönynek. — Az Aradi Közlöny kiadóhivatala ezúton kéri azon t. előfizetőit, akiknek előfizetési hátralékuk nincs és így naptárra igényt tarthatnak, de azt tévedésből nem kapnák meg, ezen körülményt közöljük az Aradi Közlöny kiadóhivatalával, (Telefon 151.) hol panaszkodni azonnal elintézését nyer.

— Uj királyi ház Bajorországban? *Münchenből* jelentik: Itteni politikai körökben állítólag komolyan foglalkoznak a mai királyság és régensség megszüntetésével. Ugyanis a király most tébolydában van és emiatt egyszerűen lemondott-nak tekintik. Egyben teljes alkotmányváltoztatást akarnak elérni, amennyiben a mostani régens családot királyi családdá akarják előléptetni.

— Adomány a katonáknak. *Bécsből* jelentik: *Rotschild* Alfonz és Lajos bárók egyenként tíz tíz ezer koronát ajándékoztak a határszáron szolgálatot teljesítő katonák részére.

— A kassai püspök a takarékpénztári betétvők megnyugtatóására. *Kassáról* jelentik: *Fischer* Colbrie Ágost megyéspüspök a legutóbb kiadott körlevelében megemlékezett arról a pánik-szerű izgalomról, melyet a tájékozatlan vidéki közönség takarékpénztári betéteit visszaköveteli. Utasította egyházmegyéje papjait, hogy a népet világosítsák fel az ilyen eljárás helytelenségéről és győzzék meg, hogy pénzük minden körülmények között a takarékpénztárban van a legbiztosabb helyen. Hasonló felhívást intézett a tót lakossághoz *Semsey* Boldizsár sárosi főispán a Nasa Zastava legutóbbi számának vezető helyén.

— Magyarországba menekült grófi család. Debrecenből jelentik: Pár nappal ezelőtt meg szállott az egyik itteni szállodában egy hat tagból álló lengyel család, amelynek egyik férfi tagja az iránt érdeklődött, vajon lehetne-e Debrecenben hosszabb időre egy magános uriházat kibérelni. Az idegen érkezéséről tudomást szerzett a rendőrség is és megállapította, hogy az illetők *Bochuvsky* Leó gróf lengyelországi földbirtokos családjához tartoznak. A rendőrség távirati úton érdeklődött az osztrák hatóságoknál *Bochuvsky* gróf személye iránt. Az az értesítés jött, hogy a gróf teljesen megbízható lengyel arisztokrata, akinek az orosz-lengyel határon 17.000 holdnyi földbirtoka van és dúsgazdag ember. Amikor a háborus készülődések megkezdődtek, a grófi család hölgytagjai rendkívül megijedtek és *Bochuvsky* kénytelen volt megnyugtatásukra a család tagjait Magyarországra hozni. A család kastélya ugyanis olyan helyen van, a honnan már jól láthatók az orosz ágyuk. Ezért átjöttek Magyarországra és Debrecenben szálltak meg. Néhány napig a szállóban laktak, majd a József kir. herceg utca 32. szám alatti kényelmes uriházat bérelte ki a menekült grófi család májusig. Érdekes volt, hogy amidőn a rendőrség igazolásra szőlította fel *Bochuvsky*t, ő az érdeklődést helyeselte és egyáltalában nem vette azt rossz néven. A gróf, midőn családját biztonságba helyezte, visszautazott galíciai birtokára és onnan kéthetenként jön családja meglátogatására Debrecenbe.

— Aradi gyermekek a katonáknak. Minden nappal közelebb érünk a karácsonyhoz és minden nappal távolodunk attól a reménytől, hogy a szolgáltra behívott tartalékos katonák hazakerülnek az elérvult otthonba a nagy ünnepekig. Az ország határain zsufolásig megtelt katonavárosokban, táborokban gyűlnék össze szomorú karácsonyra, hazagondoló lélekkel, a család, az otthon után sajgó szívvel a polgári életből kitépt katonák. Sok szerető, emberien érző szív gondol, emlékezik meg már most erről a bus karácsonyról és erszények nyílnak meg, hogy adományokkal melegebbé, színebbé tegyék a katonák karácsonyát. Ez a jószívű gondolat ébredt föl két kedves aradi gyermekben a kis *Kisfalusi* Margitban, aki a Hasszinger utcai leányiskola növendéke és öcsikéjében, *Kisfalusi* Pistában. A két gyermek olyan szeretettel és meghatottan gondolt azokra a szegény katona bácsikra, akiknek a messze bosnyák földön nem lesz fenyőfás karácsonyuk, talán oda sem talál a kis Jézuska a sziklás hegyek országába, elrejtett várakba. És hogy megvidámsítsák, szebbé tegyék a boszniai katona bácsik karácsonyát, a két parányi gyermek gyűjtést indított, szépen megkérte a papát, mamát, bácsikat, néniket, hogy adjanak néhány fillért a szép célra. Nyolc korona hatvannégy fillért gyűjtöttek össze a *Kisfalusi* testvérek így és ma délután a bátor *Kisfalusi* Margit bekopogtatott az Aradi Közlöny szerkesztőségébe és megkérte a főlelmetes szerkesztő bácsikat, hogy küldjék el a gyűjtését a szegény jó katonáknak Boszniába. A gyűjtőíven adakoztak: *Kisfalusi* János, Mamus, Apus 1—1 korona, *Petrilla* Szever 30 fillér, *Mari* 50 fillér, *Bruck Gusztáv*, *Kisfalusi* Pisti, *Kisfalusi* Margit, *Brauner* Ernő 20—20 fillér, *Baba* 4 fillér, *N. N.* 1 korona, *Irma* néni és családja 2 korona, *Kállay* néni 1 korona.

— Férfi ruhában kémkedő nő. Komáromból jelentik: A Komárom és Érsekújvár közötti vonalon a vasuti hidat őrző katonasor felé két gyanús alak közeledett. Óriási nagy köd volt és egész közel jöhettek az állomáshoz. Az őr felszólította őket, hogy álljanak meg, aminek azok nem engedelmeskedtek. Erre az őr lött és az egyiket találta a golyó, a másik erre megadta magát, megköölték és megmotoszták. Kitént, hogy az egyik nő, aki férfi ruhába volt bujva. Mindkettő zsebében sok dinamit töltényt találtak. Az idegeket beszállították a komáromi várba. Kilétüket eddig nem sikerült megállapítani.

— Az engedetlen tartalékos halála. Kassáról jelentik: Vasárnap délelőtt egy longyel katonákkal megrakott vonat haladt át az abosi állomáson. Buncsek tartalékos a veszteglő vonatból kifelé lógatta lábait. Az egyik feljebbvalója rákiáltott, hogy húzódjék vissza, de a tartalékos engedetlenül válaszolt. A tiszt ezen annyira felháborodott, hogy kardjával többször végigvágott rajta és az egyik vágás fölmetasztette lábcsáráján az ereit. Egy szurás a lágyékát érte a szerencsétlen embernek, akit bekötözték ugyan, de Kassára való szállítása közben meghalt.

— Kitüntetés. Matavovszky Ernőt, a gáji önk. tűzoltó kar aktív parancsnokát 34 évi működése és a tűzoltás, valamint a mentés terén szerzett érdemeinek elismerésül a belügyminisztérium a királyi diszteremmel tüntette ki. Az átadási aktust a polgármester megbízásából Rámer István rendőrkapitány végezte szép beszéd kíséretében a gáji kapitányi hivatalban, ahol megjelentek az aradvárosi önkéntes tűzoltó kar, waggongyári és gáji tűzoltó karok küldöttségei.

— Az eltöltött ajándék. A nagyváradi postaigazgató a következő sorok közlésére kért föl: Az előző években karácsony táján az aradi távbeszélő előfizetők körében nagyobb szabású gyűjtések folytak, melyeknek hír szerint az volt a céljuk, hogy aradi 1. számú posta, távirda és távbeszélő hivatalhoz beosztott távbeszélő kezelők karácsonyi ajándék címén pénzbelileg megjutalmaztassanak. A hasonló jellegű pénzadományok elfogadását szabályink súlyos fegyelmi büntetés terhe alatt tiltják, de másrésztől az ilyen lealázó s borbaváló színezettel bíró ajándékok felajánlása a tisztviselők önértékét is sérti. Éppen ezért az alkalmazottaknak ajándékpénzeket, vagy másnemű ajándékokat senkitől elfogadniok nem szabad. Ily körülmények között meg vagyok arról győződve, hogy a távbeszélő kezelői személyzet a lealázó ajándékpénzek elfogadását magától mint a multban, úgy a jövőben is elhárítja s éppen ezért — bár a folyó évben ily irányú gyűjtésről tudomásom nincs — az említett körülményekre rámutatva felkérem Arad város közönségét, hogy az e célra esetleg újból megindítandó mozgalmat megelőzni sziveskedjek.

— Ongyilkos rajzoló. Ma reggel egy átmulatott éjszaka után, golyót röpített a szívébe a nyílt utcán Kossután Ferenc aradi műszaki rajzoló. A golyó a szívet nem furta keresztül, hanem a tüdőbe hatolt s súlyos sérülést okozott. A mentők az ongyilkost a kórházba szállították, ahol az orvosok megállapították, hogy tüdővérzése van és a sérült aligha menthető meg. Kossután 20 esztendő, nagyváradi származású, szegény szülők gyermeke, aki azért hagyta abba tanulmányait, hogy kenyeret kereshessen. Néhány hónapja van Aradon, a vasutnál kapott alkalmazást. A szemei azonban oly gyengék, hogy dolgozni alig tudott. Valószínű, hogy emiatt el is bocsátották volna. Ez keserítette el. Ma éjszaka egyik kávéházban mulatott, de valószínűleg már az elfogyasztott ital árát sem tudta kifizetni, a kávéházban hagyta a télikabátját és kalapját, kiment az utcára és meglötte magát.

— Nagylelkű ajánlat. A Vörös Kereszt aradi mozgalmával kapcsolatosan Braun Gusztáv szállodatulajdonos felajánlotta, hogy a katonazene-karral hangversenyt rendeztet, amelynek teljes bevételét a Vöröskeresztnek engedi át. A hangverseny idejét az egyesület fogja megállapítani. Braun Gusztáv ezen kívül háboru esetén tíz sebesült teljes ellátását vállalja magára. Az egyesület römmel vette tudomásul az elnöknő jelentését.

— Rablás egy aradmegyei községében. Alsóbarakony községben vakmerő rablás történt a minap. Betörték a községházába és ellopták a Wertheim-szekrényt, a benne lévő okmányokkal és körülbelül 4600 korona pénzzel együtt. A nyomozás megindult és a Csérmő felé vezető úton már másnap megtalálták a pénztárat feltörve, az összes benne volt okmányokkal, de a pénzt egy fillérig kivették belőle. A tolvajokat eddig nem sikerült kézrekeríteni.

— Eladják a konopi birtokot. Ismeretes az a háborúság, amely Kintzig Béla nemrég elhunyt nagybirtokos konopi hétezer holdas uradalma körül keletkezett az örökösök között. A törvény értelmében ezt a birtokot négyen örökölték, akik között van többek között özvegy Kintzig Ferencné is. Az urnő kérelmére a hatóság a birtokot zár alá helyezte s most gondnok kezeli azt. Az örökösök helyesebbnek találták, hogy a jobbára erdőségekből álló dominiumot eladják. Vevő is jelentkezett rá Potoczky gróf aradmegyei erdőbirtokos személyében, aki harmadfélmillió koronát ad érte. A megállapodás már létre is jött. Az örökösök hajlandók voltak harmadfélmillió koronáért eladni a birtokot a grófnak. Valószínű, hogy ez alapon a szerződést rövid idő múlva alá is írják.

— Az ellopott hadiokmány. Vasárnapi lapunkban megírtuk, hogy a budapesti államnyomdából az aradi üzletvezetőséghez küldött fontos katonai nyomtatványok közül egy elveszett és ebből bűnügyi nyomozat keletkezett. Mint fővárosi tudósítónk a rendőrségen értesült, annyit megállapítottak, hogy a fontos nyomtatvány nem az aradi üzletvezetőség hivatalából tűnt el, hanem valószínűleg a feladásnál, vagy pedig az úton. Egyébként a fontos okiratot mindeztideig nem sikerült megtalálni.

— Tíz nap. Rövid idő ugyebár tíz nap mégis milyen fontos időszakot jelent a karácsonyi ünnepek előtt. A nagy, hatalmas tolongás, a váravárt igazi forgalom, szindus képében, ilyenkor játszódik le, a városok boltjaiban. Megindul az emberáradat s a kereskedők, bár a nehéz munka az övék, örömmel látják, mint telik az üzlet vásárló közönséggel. Természetes, hogy ezen mozgalmas napokban a legnagyobb diadalt azon fényes áruházak ülik, amelyek a sok játék és ajándéktárgyat szállítják a karácsonyfa alá. Vezető szerepe van Fischer Simon nagyáruházának, a Szabadság téren. Ha betekintünk ezekbe a ragyogó helyiségekbe, bűszke örömmel telünk el, hiszen azt látjuk, hogy bizony mi már igazi nagyváros számba megyünk.

— A nyomorgó asszony részére Halmos és Herczeg urak 10 kg. lisztet, 1 kg. diót, 1 kg. lekvárt adományoztak. Egy ismeretlen jóakaró pedig 30 koronát gyűjtött.

— Baleset. Kevevári András 39 éves papírgyári munkás a hengerelő gépnél dolgozott, de nem vigyázott, hanem félre nézett és ekközben a hengerek közé került a balkeze, melyet a vashengerek összeroncoltak. A kórházba szállították.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 16-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentettek be: Született: Rosner Zsigmond hitoktátornak Ernő nevű fia. Kosinca János boltiszolgának János nevű fia. Gardinovacs Zsiván máv. hivatalnoknak Miklós nevű fia. Molnár József szeméthyordó vállalkozónak József nevű fia. Meghalt: Jeszler Jakab 82 éves borbély. Jergusz József 36 éves kályhás. Kornis Antal 4 éves fiú. Házasságot kötött: Moldován Illés napszámos Gimbután Máriával. Müller Gyula nagykereskedő Kohn Erzsébettel.

— Modern ékszerek, műtővös tárgyak nász, alkalmi ajándék, dísz tárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világhírű gyártmányú órák szolid árban beszerezhetők Igaz Sándor elsőrangú ékszerésznél Arad, Andrássy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— Mielőtt karácsonyi és újévi ajándékát beszerezné, saját érdekebe teszi, ha megtekinti Hirsch Jenő órák és ékszerész cégnek Forray-utcai dusan felszerelt kirakatát, hol feltűnő olcsó árakban gyönyörű tárgyak láthatók. 7869

— Papírfeldolgozó vállalat Ingusz I. és Fia Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagyban kalap-, csomagoló-, koszu és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ajánlatainkat kérni.

— Ha igazán olcsón óhajta karácsonyi és újévi ajándéktárgyait beszerezni, forduljon Pichler Sándor könyv- és papírkereskedéséhez Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 7931

— Törmelék tea, teasütemények, finom minőségű tea rumok Kotányi paprika lerakásában József főherceg út 3.

— Olvasó közönségünk b. figyelmét felhívjuk Fischer Mór üveg és lámpaárucégnek mai hirdetésére.

— Ékszervásárlók szíves figyelmét felhívom karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából legizlésebb nagyválasztéku aranyáru és briliáns ékszereimre, melyeket feltűnő olcsó árban árusítok. Waldman I. ékszerműves Szabadságtér 14. 7867

— Üzlet áthelyezés miatt rendkívüli lezártított árak Hegedűs Gyula cégnél Arad, Andrássy-tér 15.

— Legcélyszerűbb karácsonyi és újévi ajándékok üveg, porcellán, kihazasítási cikkek, lámpa- és díszműáru tárgyakban feltűnő olcsó árban kaphatók özv. Süttő Józsefné üvegkereskedésében Forrai-utca 2. 7083

— Karácsonyfa díszek (gyönyörű idei újdonságok) már megérkeztek Kerpel könyvkereskedésébe.

— Szép babák és más játékszerek legolcsóbban Hegedűs Gyula cégnél.

— Nagy karácsonyi kiállítás Kerpelnél.

— Legjobb hegedűhurok és töltőtollszárak Kerpel Izsónál kaphatók.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-bövek. Telefon 816.

MULATSÁGOK.

(=) Az Aradi Polgári Jótékony Nőegylet a hó 22-én megtartandó baba- és játékiombolájára az alábbi adományok érkeztek be: Halmay Andorné 1 fehérruhás fiú, fehérruhás leány, 2 bábé, 1 rózsaszínruhás, 1 kékruhás baba. Gróf Bréda Viktorné 1 utazó játék, 1 öltöztető játék, 1 tehén, 1 kecske. Verzar Istvánné 1 eszkimó, 1 bohóc. Kabdebó Jánosné 1 dob, 1 trombita, 1 ostor. Goldschmidt Sándorné bervei Jónás Szidi 1 konyhakészlet, 1 bárány, 1 automobil, 1 bohóc, 1 dézsa fadénnel, 1 képeskönyv, 1 fiú, 1 leány matróbaba. Friebeisz Miklósné 1 mosókészlet, 1 képes könyv, 1 alvó baba, 1 rózsaszínruhás baba. Mihályi Gyuláné 1 karácsonyi, 2 rózsaszín bonboniére baba. Csermák Ágostonné Hoffer Gizella 1 nagyhajás baba, 1 iskolás leány, 1 fehérruhás bábé. Csiky Ödönné 1 fehérruhás baba. Özv. Mikolay Lajosné 1 rózsaszínruhás baba, 1 zongora, 1 kuglijáték, 1 automobil, 1 teáskészlet, 1 1 konyhakészlet. Zimmermann Ignácné 1 fürdőház, 1 eszkimó, 1 talicskás nyul, 1 ski ember, 1 Mikulás. Ulrich Ilona 1 automobil, 1 vasalókészlet, 1 mosókészlet. Dr. Bogdán Virgílné 1 matróz fiú, 1 matróz leány, 1 pirosruhás fiú, 1 pirosruhás leány, 1 rózsaszínruhás baba. Stine Anna 1 fehér selyem bohóc, 1 alvó baba, 2 fezes baba, 1 rózsaszín, 1 kék bábé. Steiner Jakabné 1 matróz fiú, 1 matróz leány, 2 pirosruhás fiú, 2 pirosruhás leány. Steinitzer Jenny polgári iskolai tanítónő 1 sarkvidéki hölgy, 1 sarkvidéki ur. Havas Böske 1 igen szép spanyol táncosnő. Deutsch Alice 1 rózsaszín selyem elegáns rokokó hölgy. Fogadják a szíves adományozók a Polgári Jótékony Nőegylet leghálásabb köszönetét.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az állatorvos merénylete. A múlt év november 17-én történt, hogy Székely László öthalmi állatorvos ellen súlyos merényletet követtek el Aradon. A rendes pénteki állatvásáron funkcionált Székely, akinek kocsiját az Andrássy-téren egy csomó inasgyerek támadta meg. Az inasok közepont zuditottak kocsija ellen s őt magát gunyszavakkal illették. Székely leszállt a kocsiról s az első inast, aki keze ügyébe került, arculecsapással fenytette meg. Az inas, Lantos János, amikor az állatorvos már távozóban volt, fejét ragadott s azzal hátulról tarkón ütötte Székelyt, aki igen súlyos sérüléseket szenvedett. Lantos ma az aradi törvényszéknek felelt tettéért. Beismerte, hogy merényletet követett el az állatorvos ellen, de azzal védekezett, hogy az állatorvos támadt rá előbb. A törvényszék Bittó József elnöksége alatt három havi fegyházra ítélte jogerősen az inasfiút.

NEUMANN M.

uri szabó

es. és kir. udvari és kamara szállító



férfi-, fiu- és leánykaruha telepe
Arad.

Elősmert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerű megrendelésekre.

VÁROS ÉS MEGYE.

Mennyi választója van Aradnak? Arad város központi választmánya ma délelőtt Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében hitelesítette a jövő képviselő választói névjegyzéket és elhatározta, hogy egy példányt a belügyminiszterek küld meg, egy példányt Múlek Lajos dr. kir. közjegyzőnél helyez el, a harmadik példányt pedig ki adja a választmány elnökének. A hiteles jegyzék szerint Aradon 5408 választó lesz január elsejétől, tehát 438 al több, mint 1912 ben.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. Gy. Gyorok. Az 1895. évben.

J. Ezt csak hosszas utánjárással tudjuk meg. Kis türelmet kérünk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 16.

Készaru.

Kínálat, vételkérő korlátozott, 10 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

Határidő.

Déli
sárlat

3 órai
sárlat

Buza 1913. április 11:80-11:81 11:78-11:79

Rizs 1913. április 10:32-10:33 10:30-10:31

Tengeri 1913. május 7:52-7:53 7:52-7:53

Zab 1913. április 11:97-11:98 11:95-11:96

As árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (dec. 16.)

Magyar hitel	—	—	—	—	766 50
Osztrák hitel	—	—	—	—	596 —
4% koronajáradék	—	—	—	—	88 52 1/2
Osztr.-magy.-államvasuti	—	—	—	—	660 —
Jelzálogbank	—	—	—	—	408 —
Lezámitolóbank	—	—	—	—	486 —
Hazai Bank	—	—	—	—	275 —
Magyar Bank	—	—	—	—	616 —
Keresk. Bank	—	—	—	—	8565 —
Rimamurányi	—	—	—	—	668 50
Balgótarjáni	—	—	—	—	688 —
Köszti Vasút	—	—	—	—	642 —
Városi Villamos	—	—	—	—	857 —

Bécsi értéktőzsde (dec. 16.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	597 50
Magyar hitel	—	—	—	—	770 —
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	—	660 —
Déli vasút	—	—	—	—	95 50

A Temesvári Lloyd-társulat terményosarmokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonkénti korona értékben.) 912. dec. 16. Buza 75 kilogrammos 20:20-20:30, 16 kilogrammos 20:40-20:50, 77 kilogrammos 20:50-20:60, 78 kilogrammos 20:60-20:70. Rozs (prima) 18:50-18:60 (késép) 18:— 18:10 Arpa (sörfőző) 19:70-20:20, (takarmány) 18:30-18:40, Zab (prima) 20:40-20:60, (késép) 19:60-20:80. Tengeri régi, (magyar) 19:10-19:10, új 19:60-20:80, (román) régi 19:10-19:10, új ———. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5:60-5:70, (rózsza) 6:30-6:40.

Feladó szerkesztő:

Boigár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedden, 1912. december hó 17-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

É v a.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Willner és Bodanszky. Fordította Gábor Andor. Zenéjét szerzte: Lehár Ferenc. Karnagy: Tilker Árpád. Rendező: Polgar S.

SZEMÉLYEK:

Flaunert	Huszár K.	Éva	Kállay Jolán.
Milleflaur	Győző A.	Mathieu	Szily Sándor
Paquerette	Sz. Rontay B.	Veissin	Szabó Lajos.
Laruse	Herold Ede.	Prünelles	Hajdutska L.

Kezdete este 8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma kedden, 1912. december 17-én:

1. A nagy francia hadgyakorlatok az alpesekben. Remekül sikerült természetutáni felvétel. — 2. A Viktória érdemkereszt. Dráma az amerikai polgárháborúból. — 3. A jöttendő. Humoros. — 4. A tárna mélyén. Megható dráma a bányász életéből 2 felvonásban. — 5. Ágoston és az ékos pudli. Kacagtató.

Előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódagasan este 11 óráig.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedden, 1912. december 17-én:

1. Egy nap falun. Humoros. — 2. Az unoka. Dráma. — 4. Gaumont bírádó. Látványos. — 4. Bakfis székese. Humoros. — 5. A buvár. Két felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*



Karácsonyi és ujévi ajándékok. Brilláns és aranyékszer különlegességek óriási választékban.

Ezüst dísz tárgyak és ezüst evőeszközök nagy raktára. Szívar készletek, cigaretták tárcák, ezüstbotok. Rendkívüli nagy választékban elsőrendű órák arany, ezüst és acél tokban. Inga órák minden kivételben. — Külön helyiségben china ezüst — Legjobb áruk rendkívüli olcsó árakban.

Grallert J. és Fia

órák és ékszerész üzlete. 7817-
Arad, Andrassy-tér 22. sz.



Elsőrendű Vadász és Tourista cipők.

Kapható

Kutányi J.

ARAD,

Vörösmarty-u. 1.

2041 Telefon 335.

Ha divatos és jó ruhát, cipőt, kalapot akar olcsón venni

forduljon bizalommal 5441

Korányi Jenő

Szabadság-téri üzletéhez.



Üzletáthelyezés miatt, mélyen leszállított árban

kerülnek eladás alá az összes raktáron levő cipő áruk, a „Salamander” cipők kivételével, u. m. a legdivatosabb alkalmi és utcai cipők, hölgyek és urak részére, gyermek, leány és fiu cipők vízhatlan, vadász-, sár-, hócipők és lábszárvédők, **továbbá divatjukat multa cipők félárban.**

Weinberger János Arad, Andrassy-tér 20. sz.

Rózsá-napok a drogeriában.

Minden hölgynek,

Aki üzletemet 1913. évi január hó 15-ig látogatásával megtiszteli — tekintet nélkül a bevásárlási összegre — vásárlása mellé díjtalanul egy rendkívül finom illatu számozott

D'Orsay-féle

rózsá-saschet

mellékelek, amely egyúttal nyeménny-jegy is a kirakatomban kiállított értékes tárgyakra.

Mint

alkalmas és izléses karácsonyi és ujévi ajándékokat van szerencsém ajánlani:

Finom francia és angol illatszereket, egyes üvegek és csinos kasszákban. Uti necassairek. Fésű garnitúrák valódi és utánzatok. Kézápoló (Manicure) készletek. Elefánt csont, gyöngyház, Teknőc, Teknőc utánzat, csont, celuloid és ébenfából. Finom szappanok 3 db egy csinos dobozban, kölni-vizek 3 üveg egy ládikában. Fényképező gépek és hozzávaló felszerelési cikkek stb. stb.

Rendkívül nagy választékban és legolcsóbb áron.

Hánuz Nestor

drogeria és illatszer-üzlete

a „Vörös Kereszt”-hez

Arad, Weitzer János-utca 2. szám.

A kiállított tárgyak sorsolása 1913. év január hó 15-én közjegyző ellenőrzése mellett történik.

Nyereményjegyek a fenti határidőig minden vidéki megrendeléshez is mellékelve lesznek.

Gyönyörű szép és olcsó karácsonyi ajándékok,

brilláns, platina, arany- és ezüst tárgyak, kitűnő, csakis különleges valódi genfi zsebórák a karácsonyi évad és tulsufolt rak-tár miatt

mélyen leszállított áron Weinberger Ferenc,

ékszerésznél, Arad, Andrassy-tér 20.
Telefon 439.

ÓRIÁSI

választékot talál mindenféle FÉRFI-, FIU- és GYERMEK-RUHÁKBAN, ugyisint CIPŐ-, KALAP- és ural divateikkekben

Korányinál

a Szabadság-téren, 5441

KÁVÉ
TEA
RUM

ARAD,
Andrassy-tér 20.

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női fekete vagy barna ... 13 K.
Antilop divat magas cipő ... 14 K.
Eredeti angol kalapok nagy választék Gyukits kalap ... 10 K.
Női vagy férfi sevrő cipő ... 9 K.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy üzletem terjeszkedése szükségessé tette, hogy azt nagyobb helyiségbe áthelyezzem

és azt a

régi üzletem mellé a Szabó Albert-féle házba helyeztem át.

Elsőrendű bevásárlásom folytán tetemesen olcsóbban tudom a t. közönséget kiszolgálni.

Különösen felhívom a t. vevő közönség b. figyelmét a

karácsonyi bevásárlására

rendkívüli elegáns női táskák, uti készletek, bőröndök, pénztárczák, manikűr és fésű garnitúrák, eredeti francia és angol illatszerek,

játékszerek, társasjátékok

és más ajándék tárgyakra, mindenféle háztartási cikkek nagyválasztékban

Hegedűs Gyula

kefe, pipere, illatszer és bőrdíszművek kereskedése, 1921

ARAD, Andrassy tér 16. :: Telefon 506.

Nyáry Testvérek cukorka-, likör- és rum-gyára Arad, Salacz-utca 2.

Ajánlják a közelgő karácsonyi ünnepekre naponta frissen készült osokoládé és szalon cukorkáit, valamint nagy választékú fa diszeket és csillagszóró gyertyákat. — Üzletünk fennáll 1882. év óta. — Telefon 249. szám. Olcsó árak. 7897 Pontos kiszolgálás.

1912. évi 4670. sz.

Tölgy és egyéb lombfa eladás.

A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó sistaróci m. kir. erdőgondnokság „A” gazdasági osztályának I. II. és III. vágássorozataiban összesen 71.66 kat. hold kiterjedésű 1913. évi vágásterületeken termelendő tölgy és egyéb lombfa anyagok négy területi csoportra felosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján fognak eladatni.

Az ajánlatok 1913. évi január hó 9-én déli 12 óráig nyújtandók be a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, hol azok január hó 10-én délelőtt 9 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

A versenytárgyalási feltételek, a területek, faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték alólírt főerdőhivatalnál szerezhetők be.

Lippa, 1912. évi december hó.

M. kir. főerdőhivatal.

7967

Általánosan kedvelt legjobb hatású

és ízű **Hajós-Iéle** most érkezett meg. E fontos és nagy táperejű szer kitűnő hatásának bizonyult mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. stb.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin”

Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással **70 fillér.**

Legjobb fekete

Hajfestő

a „**HELOGEN**”. Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehet mosni. Ár

341

2 korona.

Kitűnő amerikai



gummi

a „**NITER**” 6 darab egy eredeti fémdobozban **2 korona.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Zimmermann Ignác



Játékok, Pathé grammophonok és lemezek

tü nélkül, nagy választékban, legalkalmasabb

karácsonyi és ujévi ajándéktárgyak

kaphatók

Zimmermann Ignác

norinbergi, diszmű, férfidivat és játékaru üzletében

Aradon, Szabadság-tér 21. szám.

a színházzal szemben.

7769

Óriási választék társasjátékokban, gőzgépekben és laternamagicákban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

szolid és pontos kiszolgálás!

Mindenféle újdonságok!

Intézet kereskedelmi ismeretek tanfolyamára. Vezeti Friedrich Meester, tulajdonosa Európa határán túl ismert korábban Kereskedelmi Akadémiának Leipzig. Prospektust az igazgatóság által ingyen. 6814

26857—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszter urnak 192000—1912. számú körrendelete alapján közhirre teszem, hogy azok a védkötelesek sem vándorolhatnak ki, akik már az 1909. II. törvénycikk 2. §-ának b. pontja alapján adott engedély birtokában vannak.

Arad, 1912. évi december hó hó 11-én.

Greén, s. k.
h. főkapitány.

Diamant Ferencz

villamos világítás, telefon-csengő berendező, csillár- és izzótestek raktára 3161

Deák Ferenc-u. 7.
Telefon 595. szám.

25449—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 72000/III. sz. körrendeletével a közforgalomra szolgáló vasutak menetrendjének szerkesztésére előterjesztésére és kihirdetésére vonatkozólag egységes szabályokat állapított meg.

E rendeletnek az utazó közönség érdekeit is érintő határozmányai a kapitányi hivatal iktatójában az érdeklődők által a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Arad, 1912. évi dec. hó 12-én.

Greén,
h. főkapitány.

27111—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozása és azokon a szabad közlekedés akadályainak elhárítása tárgyában alkotott 12757—403—1884. számú szabályrendelet 4. §-a alapján meghagyom a ház és telektulajdonosoknak, vagy ezen ingatlanok gondozásával megbízottaknak, hogy házuk és telkük előtt elvonuló gyalogjárdát állandóan tisztán tartásák, arról a havat leesés után azonnal leseperjék s ha a járdák síkosak, azt homok, fűrészpor vagy hamuval azonnal beszorják, mert ellenkező esetben a munkálatok költségükre hivatalból lesznek foganatosítva, ezenkívül a rendőri büntető s ha netán a járda nem takarítása vagy fel nem szórása következtében valakit baleset érne, a btkv. 319. §-a alapján is eljárás lesz a mulasztó ellen indítva.

Arad, 1912. évi december hó 13-án.

Greén,
h. főkapitány.

Nagy karácsonyi occasio

FISCHER MÓR

üveg- és porcellánkereskedő

Arad, Andrassy-tér 20.

Városi és megyei telefon 568.

Hol kiköltözés miatt

az összes raktáron levő áruk az eredeti gyári árakban lesznek elárusítva, u. m.: üveg- és porcellánkészletek, mosdók, petroleum- és villanycsillárok, elsőrendű chinaezüst és terrakotta disztárgyak és háztartási cikkek. Óriási választék képkeretekből, melyek legjutányosabban lesznek elkészítve. Kéretik a kirakatok, valamint az üzlet vétel kényszer nélküli szives megtekintésére, ahol a feltűnő olcsó árak fel vannak tüntetve.

- | | |
|---|------------|
| 1 vizes pohár (csiszolt homályos csikkal) | —12 K |
| 1 boros pohár " " " | —10 K |
| 1 üveg korsó 6 vizes pohárral (csiszolt homályos csikkal) | 1-30 K |
| 1 6 személyes 26 darabból álló karlsbádi porcellán ételkészlet legujabb facon és mintával | 16.— K-tól |
| 1 gyönyörű kivitelű kompottál vagy gardiner oxidált ezüst üveg betéttel | 3-60 K-tól |
| 1 china-ezüst tea-pohár üveg betéttel | 1-90 K-tól |
| hozzá oxidált ezüstözött tálcá | 3.— K-tól |
| 1 bronz vagy francia porcellán, kipróbált, pontosan járó diszóra | 7.— K-tól |
| 1 masszív dohánykészlet belül aranyozva üvegbetéttel | 11.— K-tól |
| Valódi velencei virágváza 30 cm. magas | —90 K-tól |
| 1 33 darabból álló, 6 személyes csiszolt üveggészlet | 9.— K-tól |

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, a nem megfelelő tárgyak 8 napon belül kicserélhetők!

Posta-

csomag feladási

utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

MEG VAN A BÉKE!

abban a családban, ahol karácsonyi ajándéknak egy

Popper Testvérek

féle 20 koronás gyűjteményt vásárolnak, amely tiz féle cikkből áll és pedig:

- Egy ruhára való angol kelme.
- Egy vég vászon 6 női ingre.
- Egy himzett blúz.
- Egy gyapjú sál, fejre.
- Egy ernyő.
- Egy blouzra való zefir.
- Egy pár keztyű.
- 6 darab zsebkendő.
- 5 darab férfi gallér.
- 1 darab férfi nyakkendő.

Ezenkívül occasio áraink a következők:

- | | |
|--------------------------------|--------|
| Egy teljes szövetrouha | K 3.— |
| Egy aljra való szövet | K 2.— |
| Egy teljes barchet-ruha | K 2.80 |
| Egy ingre való zefir | K 1.20 |
| Egy damaszt-abrosz | K 1.80 |
| Egy blouzra való csikos selyem | K 3.50 |
| Egy selyem alsószoknya | K 7.— |
| Egy szövet ágygarnitúra | K 10.— |
| Egy ruhára való karton | K 2.80 |
| 5 darab törülköző | K 2.— |
| 6 darab férfi-gallér | K 1.80 |
| 4 pár keztyű | K 2.— |
| Egy csipke stor | K 4.50 |
| Egy esernyő | K 1.50 |
| Egy vég vászon 6 ingre | K 8.— |
| Egy nagy vég kanavász | K 10.— |
| Egy női ing | K 1.30 |

Vidéki megrendelést pontosan, utánvétellel eszközölünk.

Tisztelettel

Popper Testvérek
Arad, Forray-utca.

Uriszabó üzlet áthelyezés.

uri és katonai egyenruházati szabó üzletemet

Igen tisztelt megrendelőimet és a n. é. közönséget tisztelettel értesitem, hogy folyó hó 15-én Kossuth-utca 66. szám alól Weitzer János-utca 19. sz. alá helyeztem át.

További szíves pártfogást kér. kitűnő tisztelettel:

Maricza György, uri-szabó Arad.

Apró hirdetések.

HÁZASÁG.

Ohleveses jegyző,
szolid fiatal ember, nőül venné
azon csinos, intelligens, esetleg
vagyonos hölgyet, kinek pártfogá-
sával jó jegyzői állásba juthatna.
Fényképpel ellátott levelek „Bol-
dósgás” jelige alatt a kiadóhiva-
talba kéretnék. 7784

LEVELEZÉS.

Független özvegynek
postrestante levele van. 7976

Gummi cikkek
meghívom minőségben Vojtek és
Weitzert. 1-5251

VÉTEL ÉS ELADÁS.

A nagyérdemű
vidéki és helybeli közönségnek
ajánljuk az Aradi Cipészek Termelő
szövetkezetének saját készítményű
fűzőt, női és gyermekcipőt, amely
alacsony áron beszerezhető. Ugyazin-
tán mértékutáni rendelések elfo-
gadhatók. Elismert legjobb anyag:
alakját nem veszti. Szabadság-tér
14., a „Piros csizmához.” 6591

Elköltöztetés miatt
eladók, salon, háló, ebédlő-
berendezés, képek és egyéb tár-
gyak a Szécsenyi malomban 7972

4 lóerős
jó karban lévő benzin fűrészelő
mótor eladó. Dengl fatelep, Kos-
suth-utca végén. 7977

Eladó,
helyszűke miatt, egy jó karban
lévő selyem diván 2 székkel jutá-
nyosan. Lengyel Szent Péter-tér
7. szám. 7982

Kitűnő cimbalom
teljesen modern stílusú Pedálos,
mahagoni fényezett, dusan bera-
kott rézlábu új salon cimbalom
tápanyosan eladó. Megtekinthető
Reinhart Pál utca budoigazgatónál.
Andrássy-tér. 7865

Ifjúsági iratok,
képek és karácsonyi aján-
dék mélyen leszállított árban
kaphatók Pichler Sándor könyv-
papír- és írószerek kereskedésénél
Arad, Szabadság-tér. Telefon 308.
8311

ALKALMAZÁST NYER.

Keresek
egy 18-20 éves fűszeres vagy
vegyszeres segédet, január hó 1-15.
belépésre. Küldjék ajánlataikat és
igényeiket Grosz Simon, Vulkán. 7978

ALKALMAZÁST KERES.

Tisztviselő
bármilyen irodai foglalkozást keres.
Cím Weitzer János-utca 1. II. em
ajtó 5. 7940

Mosónő,
házon kívüli mosást elfogad. Kiss
Izabella Mihály-u. 69. 7971

Bejárónő,
a délelőtti órákra ajánlkozik. Kiss
Izabella Mihály-u. 69. sz. 7971

Középkorú férfi
irodaszolgái, házfelügyelői, pénz-
beszedői vagy ehhez hasonló állást
keres, jan. 1-re. Cím a kiadóhiva-
talban. 7974

OKTATÁS.

Középkorúak
megáztatulók úgy szintén bejárók
mérésért díjazásért előkészített-
nek. Izr. fuinternátus Chorin
Aron utca 1. sz. 7809

Kereskedelmi szakoktatás.
Felnőttek számára magyar és né-
met gyorsírás, gépirás külön-
rendszerű gépeken, egyszerű és
kettős könyvvitel, levelezési új
tanfolyamok január hó 1-én kez-
dőnek Ziffer Sándor féle írógép-
vállalattal kapcsolatosan elsőren-
dű gyakorlati erők vezetése alatt.
Együtt és külön nappali és esti
tanfolyamok. Mérsékelt tandíj.
Díjtalan állásközvetítés. Beiratko-
zás: Ziffer Sándor írógép-vállalatá-
nál, Andrássy-tér 21. I. em. 7981

Szép fogakat
szepíteni kell. Legajánlatosabb Vojtek
Weisz Dentolín fogorvos. 1-5251

INGATLAN.

Eladó sarokház,
üzlethelyiséggel. Értekezhetni le-
het, György-utca 69. sz. 7950

Az Akác-utca 8. sz. alatti
ház sürgősen eladó. Értekezhetni
lehet a tulajdonossal, Kovács Mik-
lósnéval, lakik Nagyatád, Somogy-
megye. 7965

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakások.
egy 3 szobás elsőemeleti és egy 3 szo-
bás félemeleti utcai lakás és egy
2 szobás udvari lakás minden hoz-
zártartozó mellék helyiséggel azon-
nal vagy febr. 1-re kiadó. Weitzer
János utca 17. sz. 7815

4 szobás
modern lakás, azonnal kiadó. Bö-
vebbet: 896. telefon szám. 7827

3 és 4 szobás lakás
összes mellékhelyiségekkel és két
butorozott szoba azonnal kiadó.
Luther-utca 1. sz. 7962

Három szobás lakás
minden hozzártartozóval jan. 1-re
kiadó. Thököly Imre-utca 18. alatt.
7942

Kopott parket
tűkörünyes lesa, ha azt Vojtek és
Weisz parket-pastájával dörzsöl-
fel. 1-5251

KÜLÖNFÉLE.

Eivészett
e hó 15-én, vasárnap este 8 óra
tájban a Fehér Keresztben, a fil-
harmonikus hangversenyen egy
női arany nyaklánc. A megtaláló
illő jutalomban részesül. Cím a
kiadóban. 7984

1 koronáért
bárki is olyan színűre festi haját
a mily színűre akarja. A Margit
hajfestő ha tisztán használják fe-
ketére fest, ha egy rész vízzel ke-
verik barnára, ha két rész vízzel
világos barnára, ha három négy
rész vízzel keverik szőkére fest.
A szín állandó felismerhetetlen le-
moshatatlan. Gutori Földes Kelemen
gyógyszertára Aradon. 1224

Fűtési idején közlekedéssel
a Herkules fűrészfűtő vállalat irodája,
Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagy-
közönségnek I. rendű aprított tü-
zifát 100 kilónként 2 kor. 80 fill.
lértéért hazaszállítva, ugyancsak
egész, esetleg fél waggon rakomány
csere-, bük- és gyertyánfát kártya-
len kívül legolcsóbb árban bef-
varozva fűrészelve és hasítva. Mo-
toros fűrészgépeink is házhoz ren-
delhetők. Felvilágosítást készséggel
nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán
(Polgári iskolával szemben) épület-
és díszmű bádigos munkákat leg-
jutányosabban készít egy helyben,
mint vidéken. 8951

Karácsonyi ajándékok

mélyen leszállított árban. Legújabb
finom levélpapírok, fénykép és
képes lapalbumok, emlékkönyvek,
fadíszmű-tárgyak festésre, ége-
tésre, összes festészeti kellékek-
kel; imakönyvek, karácsonyfádi-
szek minden árban. Fali dísznap-
tárak en gros. Ifjúsági iratok, me-
séskönyvek félárban. Krausz Pau-
lin, színház-épület. 4541

India fogcsippek

a legmakacsabb fogfájást azonnal
megszüntetik, ára 70 fillér. Főrak-
tár Gutori Földes Kelemen gyógy-
szertára és vegyszertári laborato-
riuma Aradon. 1224

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám
816
2851
Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 5. sz.

Ékszeresek

és órák igen olcsón
Farkas Streicher cégnél
Arad, Tököly-ter 1. sz. 1221

Alkalmi vételek és eladása

finom 14 karátos arany-ékszer
és pontosan kipróbált zseb- és
fali órákban.

Aki, olcsón és szolid árut akar
venni, úgy saját érdeke az, ha

ZINNER VILMOS

mű-órás és ékszerész
ARAD, Forray-utca,
(gróf Hunyadi-palota) vá-
sárol. Óra és ékszer-ja-
vítások 2 évi jótállás
mellett.

Tört aranyat- és drága-köveket
a legmagasabb árban megve-
szem, vagy becserélem új ék-
szerekre. 5707

Porosz kocka

D16

Házi és ipari célra

I. rendű szén

Köszén
Koksz
Bükk-faszén
Aprított tüzifa



6487

pontos súlyban házhoz szállítva ajánl

ALTMANN EDE

szénraktár

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarok.

Telefon 46.



Tájékoztatás



Arad legnagyobb

karácsonyi tárlatáról

FISCHER Nagyáruházában

Szabadság-tér 12. szám. (A vaskapu épületében.)

Kétségszövegbevonhatatlan tény, hogy Fischer Simon Nagyáruházának karácsonyi tárlata az országban az első helyen áll. Nincs egy sem, mely csak távolról is megközelítené! Nagyság, fény, pompa és választék dolgában még a fővárosi tárlatok sem tesznek fel.

Fischer karácsonyi tárlatán a legexklusívebb körök is megtalálják magas igényeik kielégítését. Remek játékszerek vannak ott fölhalmozva, melyeket a műipar produkált és egy-egy ilyen darab nagy értéket képvisel. S bár így a nagygépek közönségről gondoskodva lett, mégis nem lesz érdektelen ezzel szemben megtudni azt is, hogy mit tartalmaz, mit nyújt mind a népszerű egy koronás osztály Fischer Simon Nagyáruházában. Sok bevezetés helyett álljon itt a következő rövid kivonat:

Egy koronás cikkek:

Karácsonyfa-csengő angyalokkal önműködő
 Cengetyű kocsi
 Bohócos állat
 Bárányka valódi gyapjuval
 Tűzoltó kocsi
 Csomagoló kocsi
 Nagy nyul
 Sörös kocsi
 Homokos kocsi
 Fényezett ló
 Páros lovak
 Fürdőkád babával
 Nagy csacsi
 Mozdony
 Ugró kutyácska
 Villanyos vasút
 Festék doboz
 Képes kockajáték
 Vonat
 Nagy faépitő-szekrény
 Laterna-magica
 Ólomkatonák
 Tekejáték
 Katonai felszerelés
 Gyermek hegedű
 Húzó harmonika

Legnagyobb fémtrombita
 Gyermek dob
 Nickel trombita
 Gyermek zongora
 Szájmuzsika nickelből
 Celuloid-kürt domborművel
 Karikalövő pisztoly
 Baba ágy
 Gyermek puska
 Gyermek kard
 Huszár csákó
 Öthangu trombita
 Öltözött babák
 Gummi babák
 Bádóg játék csoport
 Valódi francia bábé
 Törhetetlen katonák dobozban
 Mosdó készlet
 Teljes konyha berendezés
 Tábló leánykának
 Fröbel kézimunka-játék
 Porcellán szervíz
 Baba konyha
 Baba butorok
 Diszes tűzhely
 Hinta fiucska
 Nagy számológép

Harang és kalapács
 Sakkfigurák
 Sakkjáték
 Lottójáték
 Lóverseny játék
 Dominó játék kőből
 Önműködő gőzös
 Képes könyv
 Seprő készlet
 Uzsonna szelence
 Lombfűrész készlet
 Zenélő doboz
 Finom gyermek csörgő
 Öntöző kanna
 Gözhajó
 Automobil
 Nagy ágyuk
 Kerékpáros
 Bőrostorok
 Kávédaráló
 Játék kut
 Bárfai alakok
 Mérleg
 Baba diván
 Vizben uszó állatok
 Mángorló gép
 Fa kredenc

Ékszer tartó csiszolt üveg-
 böől
 Levelező-lap album
 Diszes fűkrék
 Elegáns tentatartók
 Bársony emlékkönyv
 Csont tolltartó
 Kézimunkakönyv
 Faldiszek
 Tűtartó gyümölcs formába
 Fa és fémkeretek
 Bőr kézi táskák
 Legfinomabb bőr erszények
 Levelepapír dobozban
 Email tálcák
 Email gyufatartó szivarvágóval
 Nickel gyertyatartó gyufatartóval
 Majolika gyertyatartó bronzal
 Színes és fehér kancsó
 Üveg és nickel cukortartó
 Porcukortartó nickel fogóval
 Diszes vajtartó
 Legyező
 s ezer meg ezer itt külön
 fő nem sorolható tárgyak.

Tíz nap.

Rövid idő ugyebár 10 nap, mégis mily fontos időszakot jelent, a karácsonyi ünnepek előtt. A nagy, hatalmas tolongás, a váravárt igazi forgalom, szindus képekben, ilyenkor játszódik le a városok boltjaiban. Megindul az emberáradat s a kereskedők, bár a nehéz munka az övék, örömmel látják mint telik az üzlet vásárló közönséggel. Természetes, hogy ezen mozgalmas napokban, a legnagyobb diadalt azon fényes áruházak ülik, amelyek a sok játék- és ajándék-tárgyakat szállítják a karácsonyfa alá. Vezető szerepe van

FISCHER SIMON

nagyáruházának a Szabadság-téren.

Ha betekintünk ezekbe a ragyogó helyiségekbe, büszke örömmel telünk el, hiszen azt látjuk, hogy bizony mi már igazi nagyváros számba megyünk. :: ::

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN
===== ARAD. =====

NAGY KARÁCSONYI OCCASIO

Az idei saisonból visszamaradt legujabb női felöltők rendkívül mélyen leszállított árban kerülnek eladásra.

Angol raglanok,
Női divat felöltők,
Plüsch kabátok,
Broccát felöltők,
Szinházi kabátok,
Angol bundák,

Szörme felöltők,
Leánykabátok,
Gyermekefelöltők,
Angol kosztümök,
Divat bluzok,
Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.